

”Danmark er et kongerige, også bestående af Grønland”

- en kritisk policy analyse af lovforslagene L155 og L158 omhandlende uranudvinding i Grønland
med fokus på den koloniale relation til Danmark

Marie Hyllested Meyle
GNVK02, Uppsats
Centrum for Genusvetenskap,
Vejleder: Maja Sager
Afleveres: d. 30. maj 2016

LUNDS
UNIVERSITET

ABSTRACT

This bachelor thesis is a critical policy analysis of two legislative proposals, L155 and L158, currently debated in the Danish Parliament. The proposals concern security measures for the potential extraction of uranium and other raw materials in Greenland. The aim of the paper is to examine the premises of the mentioned discussion and thereby derive knowledge about the current power relations between Denmark and Greenland. Through a theoretical position based in postcolonial theory and governmentality studies and a reading of different historical events and developments the bachelor thesis argues that the colonial ties are still present and visible. Both through the depoliticisation of the proposals, a naturalization of the Greenlandic self-government and through subjectification and categorization Greenland as lacking and dependent, and Denmark as competent, helping and humanitarian. The Danish sovereignty is legitimized through a discourse of security politics that obliges the Greenlandic government with the 'freedom' to utilize their resources. Furthermore the thesis argues that the Danish colonization of Greenland has many similarities with other processes of colonisation contrary to the widespread national self-perception in Denmark as a particularly human colonial power.

Keywords: Colonialism, Greenland, Denmark Governmentality, Exceptionalism

Nøgleord: Kolonialisme, Grønland, Danmark, Guvernamentalitet, Ekseptionalisme

0. INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Ordliste	s. 2
2. Indledning	s. 3
3. Baggrund	s. 4
3.1 Forskningsfelt	s. 4
3.2 Historisk gennemgang	s. 6
4. Teoretiske udgangspunkter	s. 9
4.1 Kolonialisme	s. 9
4.1.1 Den dansk ekseptionalisme	s. 10
4.1.2 Imperialisme	s. 11
4.1.3 Neo- og postkolonialisme	s. 12
4.2 Guvernamentalitet: Regering og styringsrationaler	s. 13
4.2.1 Interesser og befolkning	s. 13
4.2.2 Problematisering, subjektivering og magt/viden	s. 14
4.2.3 Politisk økonomi og markedets veridiktion	s. 15
5. Metodologiske udgangspunkter	s. 17
5.1 Kritisk policy analyse	s. 17
5.2 Metode og afgrænsning	s. 18
5.3 Materiale	s. 19
5.3 Ethiske overvejelser	s. 20
6. Præmisserne for diskussionen	s. 22
6.1 Det naturlige selvstyre	s. 22
6.2 Kongerigets interesser	s. 25
6.3 Uran som sikkerhedspolitisk problem	s. 30
6.4 Sammensmeltninger og modstand	s. 33
7. Konklusion	s. 34
8. Litteraturliste	s. 35
8.1 Praktisk tekster	s. 35
8.2 Bøger og videnskabelige artikler	s. 35
8.3 Internetsider, avisartikler og juridiske dokumenter	s. 37
9. Appendiks	s. 40

1. ORDLISTE

De grønlandske ord jeg gør brug af, er ikke oversat til dansk, fordi det i reglen er navne på institutioner. I stedet har jeg lavet følgende oversættelse. Samtidig findes korte forklaringer af IAEA og EURATOM

- Naalakkersuisut: den grønlandske regering
 - Naalakkersuisut Siulittaasuat: Forperson for Naalakkersuisut
 - Inatsisatut: den grønlandske parlament/landsting
-
- IAEA: Det Internationale Atomenergiagentur er et FN organ grundlagt i 1957 med formål om at sikre en udelukkende fredelig udnyttelse af atomenergi
 - EURATOM: Det Europæiske Atomenergifællesskab, oprettet i EU (dengang EF) med formål om at dele viden om udnyttelse af kerneenergi og sikre en centraliseret kontrol ved atomkraftforsyning.

2. INDLEDNING

Min interesse for dansk kolonihistorie er relativt ny. Den kom under et semester på udveksling, hvor jeg beskæftigede mig med postkolonial teori på et universitet i Berlin. Og det er vel egentlig det, der har været noget af det mest sigende undervejs: debatten om rigsfællesskabet og Danmarks koloniale fortid og samtid er sjældent en debat i offentligheden indenfor landets grænser.

Undervejs mens jeg har skrevet, er der alligevel fremkommet en større synlighed af Grønland i de danske medier. Arktis er blevet et geopolitisk emne, ikke kun i Danmark med den nye Taksøe-Jensen rapport, der skal rådgive regeringen om udenrigspolitiske aktioner, men også fordi EU har lanceret en Arktis politik. Stadig er Danmark dog et langt mere omdiskuteret emne i Grønland, end Grønland er i Danmark.

Fordi Danmark stadigvæk har juridisk kompetence over områder i Grønland og fordi at Grønland derved er meget afhængigt af Danmark på mange områder, ikke kun økonomisk, har jeg flere gange undervejs spurgt mig selv, om Grønland stadig kan siges at være en koloni? Den pågående diskussion om uranudvinding viser netop dette magtforhold, fordi selvstyrlovgivningen lige pludselig er udfordret. Grønland har indført en lov inden for et område, der ikke længere styres af Danmark, men Danmark blander sig alligevel.

Ovenpå disse forskellige refleksioner, er jeg kommet frem til følgende problemformulering:

Hvilke præmisser ligger til grund for den nuværende politiske diskussion om uranudvinding i Grønland, og hvad kan udledes om magtrelationen mellem Danmark og Grønland fra den?

For at fokusere problemformuleringen yderligere har jeg udarbejdet følgende problemstillinger:

- i: Hvordan kan den dansk-grønlandske relation forstås ud fra teorier om kolonialisme?
- ii: Hvordan kan den dansk-grønlandske relation forstås ud fra teorier om guvernementalitet?
- iii: Hvilke magtforhold og subjektiveringsprocesser fremkommer i L155 og L158?
- iv: Hvordan relaterer disse forhold og processer sig til den historiske baggrund for det dansk-grønlandske forhold?

Formålet bliver altså at undersøge den koloniale histories indflydelse og tilstedeværen i dag ved at udgå fra et par partikulære lovforslag, nærmere bestemt L 155 og L 158, der diskuteres i folketinget for tiden. Problemformuleringen låner, som det senere vil vise sig, kraftigt fra metodologiske udgangspunkt i Carol Bacchis kritiske policy analyse.

3. BAGGRUND

I dette afsnit kommer jeg ind på det forskningsfelt undersøgelsen skriver sig ind i og på den historiske baggrund. Afsnittet kontekstualiserer arbejdet indenfor både en historisk og videnskabelig kontekst og skal give et billede af hvilken verden, der går forud for den analyse, der følger længere nede i teksten.

3.1 FORSKNINGSFELT

Der findes ikke særligt meget forskning omhandlende den danske, nordatlantiske kolonialisme. Den forskning der alligevel findes, er af varierende kritisk grad og kommer fra et bredt felt af videnskabelige forskningstraditioner. De, jeg præsenterer her, har det til fælles, at de alle behandler den nutidige relation mellem Danmark og Grønland samt refleksioner om den danske selvforståelse i forhold til nordatlantisk kolonialisme.

I den videnskabelige artikel *Greenland: A post-Danish sovereign nation state in the making* undersøger Ulrik Pram Gad forholdet mellem Grønland, Danmark og EU for at belyse en grønlandsk forståelse af egen suverænitet og ligestilling med andre stater og EU. Her argumenterer han for, at der findes et narrativ i Grønland om en fremtidig post-dansk stat, med egen suverænitet, hvor suveræniteten imidlertid kræver en række materielle rammer, som Danmark bistår med indtil den fremtid opnås. Om den danske selvforståelse i forholdet til Grønland skriver han desuden, at rigsfællesskabet har været og fortsat er nødvendig i retfærdiggørelsen af magten over Grønland. At være kolonimagt stemmer ikke overens med det danske selv billede, derfor bliver riget 'fælles' og kravet om den grønlandske juridiske underkastelse retfærdiggøres gennem et årligt bloktilskud. Dermed kan Danmark igen kalde sig en barmhjertig statsmagt, der hjælper et land på vej mod selvstændighed. Ydermere argumenterer Gad for, at Grønland har skabt mere spillerum i en (post)imperialistisk relation uden direkte at konfrontere kolonimagten. Ulrik Pram Gads forskning er udarbejdet indenfor statskundskab.

En anden videnskabelig artikel ved navn *Imperiets Genfærd – Profeterne I Evighedsfjorden og den Dansk-Grønlandske Historieskrivning*, skrevet af Kirsten Thisted, tager udgangspunkt i de sammenfaldende begivenheder omkring den danske stats afvisning af at tage del i en forsoningskommission samt udgivelsen og den meget positive modtagelse af Kim Leines roman *Profeterne i Evighedsfjorden*, der netop omhandler den danske koloniale arv i Grønland. Hun konkluderer at bogen er et tegn på, hvordan der sker en brydning i narrativet om den danske nordatlantiske kolonihistorie for tiden. I forbindelse med en øget interesse for Arktis, er fokuset på

Danmark-Grønland steget, og Leines bog bliver et bidrag til den forsoning, som staten nægter at blande sig i¹. Bogen adskiller sig fra tidligere litterære værker om Grønland (skrevet af danske mænd), ved særligt at tage udgangspunkt i grønlandske kilder om kolonialismen og ved at placere kolonisator og koloniseret i samme samfund, frem for at skrive om dem i to forskellige verdner. Leine skriver desuden om den gruppering, der i Instruksen af 1782 kaldets 'blandinger' (mere om dette i den historiske baggrund) for at beskrive den umulige adskillelse af dansk og grønlandsk samfund. De to er nødvendigvis indflettet i hinanden, og det at være grønlænder kan ikke isoleres fra en relation til den danske kolonimagt. Kirsten Thisted kommer fra en filologisk baggrund, men har siden arbejdet både inden for minoritetsstudier og senest inden for tværkulturelle studier.

Det tredje og sidste forskningsprojekt, jeg kort vil resumere er John Mitchinsons afhandling fra 2012 *Danish in the Faroe Islands: a post-colonial perspective*. Her undersøger Mitchinson opfattelser af det danske sprog i Færøerne, og ser hvordan det færøske og danske sprogs lighed har været en indgangsvinkel for den danske koloniale indflydelse og overtag på øerne. Mitchinson argumenterer for at tolkningen af Færøerne som et postkolonialt samfund kræver en udvidelse af rammerne for postkolonial teori ved at inkludere kolonitiden mere i analysen, og ikke udelukkende fokusere på tiden efter koloniernes officielle ophør. Desuden kræver den læsning jævnfør Mitchinson en inklusion af (post)koloniale relationer, der i udgangspunkt afviger markant for de 'traditionelle' erfaringer, der ligger til grund for størstedelen af det teoretiske felt. I forhold til Grønland undersøger Mitchinson det danske sprogs position – i udgangspunktet for at vise forskellene til Færøerne. Alligevel kommer han ind på den til tider arbitrære opdeling mellem grønlandsk og dansk og sprogenes betydning. Der er opstået en situation i Grønland, hvor en del af befolkningen ikke taler grønlandsk, mens mange taler begge sprog. Spørgsmålet bliver, om én kan være 'rigtig' grønlænder, hvis én ikke taler grønlandsk. Det bliver særligt relevant, når Mitchinsons spørgeskemaundersøgelse konkluderer at størstedelen af folkeskoleeleverne foretrækker at skrive og læse på dansk. John Mitchinson forsker indenfor skandinavisk lingvistik.

Min undersøgelse berører især mange af de samme tematikker som Thisted og Gads forskning. Altså den danske selvforståelse i forhold til koloniseringen af Grønland. I mere eller mindre modsætning alle tre, er mit fokus næsten udelukkende på Danmark, og handler ikke om grønlandsk selvforståelse. Mit perspektiv er mod magten, som selvfølgelig ikke kan undersøges, uden de undertrykkedes perspektiv. Fordi jeg udgår fra en genusvidenskabelig forskningstradition, er udgangspunktet for undersøgelsen anti-hegemon og social emancipatorisk.

¹ Forsoningskommissionen eksisterer i øvrigt alligevel, bare kun med deltagelse af grønlandske medlemmer. For mere, se deres hjemmeside her: <http://saammaatta.gl/da/Forsoning/Groenlands-forsoningskommission>

3.2 HISTORISK BAGGRUND

Den koloniale historie mellem Danmark og Grønland er lang og selvfølgelig kompleks. Især fordi koloniens officielle ophør i 1953 og hjemmestyrets indførelse i 1979, har udvisket debatten om den grønlandske koloni, under dække af, at det var en ligeværdig del af det danske rige. I dette afsnit kommer jeg kort ind på nogle hovedpunkter i den koloniale relation.

Den første officielle, danske koloni i Grønland grundlægges af præsten Hans Egede i 1721. Det er en kristen mission, der sponsoreres af rige, norske handelsmænd (Viemose 1977: 22). Officielt varede kolonien i 232 år og opløstes i 1953 (Thisted 2004: 134). For at sikre sig fuld suverænitet over territoriet, der indtil 1920'erne var begrænset til kolonier i Vestgrønland, begrundedes den i en mundtlig aftale, der efter sigende var indgået mellem nordboere og den norske konge (der i 1700-tallet hørte under Danmark) i 1261 (Viemose 1977: 22). Derfor så danske magthavere sig også berettiget til at udruste handelsskibe med kanoner og andre militære våben for at bekæmpe 'fremmede handlende'. I 1775 oprettes et dansk, statsligt monopol på handel i Grønland, der udøves af *Den Kongelige Grønlandske Handel*, som udover at administrere handel også administrerede grønlænderne. Kolonien havde altså her handel som primær funktion, og alt andet (retsligt, religiøst osv.) indrettes herefter. Handelskompagniet havde monopol indtil 1950 (Viemose 1977: 30ff.). Gik grønlændere uden om monopolet, havde lokale købmænd mandat og pligt til at straffe dem. Dette mandat havde de fået af Instruksen af 1782. Denne instruks omhandlede kun indirekte missionærerne og var derved kun henvendt til et udsnit af befolkningen (Gad 1976: 18f.). Instruksen udarbejdedes af blandt andre den administrerende direktør for handelskompagniet, finansministeren og det øverste medlem af statsadministrationen. I den oprettes et "enevældigt embedshieraki" med to overordnede, da instruksen sørgede for: "*Med Flid og Iver – alle Tider og i alle Tilfælde søge den Kongelige Handels og Fiskefangst Bedste og Fordel*" (Gad 1976: 10, 33).

Koloniseringen af Grønland havde klar biopolitiske² bestemmelser, hvor embedsværket administrerede, hvordan og hvornår 'grønlændere' og 'europæere' måtte omgås, gifte sig osv. (de subjektiviteter, der skabtes af instruksen kommer jeg nærmere ind på i analysen). De opdelinger der skabtes i instruksen videreføres i andre juridiske bestemmelser, blandt andet i den første officielle lovgivning på området fra 1908. Grupperingerne omformuleredes lidt, eftersom at en begyndende elite af grønlændere nu juridisk regnedes med i den danske kategori (Pettersen

² Ved Biopolitik forstår jeg en del af guvernementaliteten, der omhandler styring og problematisering af bl.a. befolkningens sundhed, levetid, reproduktion, race osv. (Foucault 2009: 357).

2013: 33, 39). Loven blev udarbejdet på baggrund af et udvalgsarbejde, der havde til hensigt at undersøge handelskompagniets ”*Drift og Virkemaade*” (Viemose 1977: 54). Altså var handelen stadig omdrejningspunktet.

Den nye grønlandske elite blev også bragt i spil i forbindelse med Grønlands omlæggelse til amt i 1953, der udgjorde koloniens opløsning. Denne grupperingen blev essentiel i legitimeringen af en fortsat dansk suverænitet over området efter 2. verdenskrig (Viemose og Friis 1980: 343). Med hjælp fra blandt andre USA, fik den danske delegation ved FN overbevist de andre delegerede i komiteen om det gode ved den danske suverænitet, med en tale indeholdende beskrivelser om:

”hvorledes den danske regering altid havde ført en politik, som var til gavn for den grønlandske befolkning. Grønland havde aldrig været et udbytningsprojekt, tværtimod havde man altid fra dansk side bestræbt sig på at højne grønlændernes levestandard, samtidig med at man havde søgt at bevare den særlige grønlandske kultur” (Petersen 1975: 40).

Et andet tungtvejende argument var, at Danmark i 1953 fik en ny grundlov, hvor Grønland juridisk blev en ligeberettiget del af Kongeriget. Med kun en stemme imod Danmarks vedblivende suverænitet³, blev det godkendt, at FN ikke længere skulle have indberetninger om eller føre kontrol med forholdet (Petersen 1975: 76).

Hjemmestyret i Grønland blev indført i 1979, 30 år efter Island og Færøerne havde tilkæmpet sig samme styreform (Jensen 2012: 111f.). Selvom der fra grønlandsk side lød krav om selvstændighed, fik danske embedsmænd forhandlet det ned til at grønlændere fik øget medindflydelse på områder, der forvaltede ”*det ny-koloniale bureaukrati*”, som Viemose og Friis kalder det. Desuden skriver de om hjemmestyret at: ”*Alt hvad der ligner indrømmelser i hjemmestyreordningen, er på ikke-økonomiske eller økonomisk betydningsløse områder*” (Viemose og Friis 1980: 359). Ydermere refererer de til et canadisk territorialrådsmedlem, der i en samtale med den danske forfatter Bent Nielsen udtalte: ”*Det er den traditionelle britiske kolonipolitik. Folk får lov at bestemme over deres nutid, men ikke deres fremtid*” (Viemose og Friis 1980: 360). Denne udtalelse står i klar kontrast til den danske selvforståelse, som både Ulrik Pram Gad og Kirsten Thisted, som tidligere nævnt, analyserer. Overordnet set beholdt den danske regering altså en afgørende del af magten over Grønland i hjemmestyrelovgivningen. I diskussionerne omkring dennes udarbejdelse, stod det klart at et af de største krav fra den grønlandske befolkning, udover selvstændighed, var at overtage administrationen over råstofferne. I den nye ordning blev det i

³ Kun Belgien stemte imod, med begrundelsen om, at FN’s diskussioner om afkolonisering var en udvidelse af pagtens kompetenceområde. Det var derfor ikke imod den specifikke sag, men en mere principiel stemme (Petersen 1975: 70)

stedet til ”øget indflydelse”, hvor administrationen fungerer efter samme økonomiske system, hvor Grønland stadig var afhængigt af Danmark og større multinationale selskaber. (Viemose og Friis 1980: 358f.).

Råstofområdet blev endeligt hjemtaget til grønlandsk kompetence d. 1/1 2010, kort efter selvstyreloven trådte i kraft d. 12/6 2009 (Statministeriet, Grønland). I 1979 blev hjemmestyret givet vetoret i forhold til de beslutninger, der fortsat skulle vedtages af den danske administration, men det havde en række undtagelser. Den mest betydningsfulde undtagelse for sagen om uranudvinding er, at vетоretten ikke gælder i forbindelse med internationalt samarbejde, og som Viemose og Friis spåede i 1980, så er det netop sigende fordi: *”udnyttelsen af de mere betydningsfulde [sic] mineraler i Grønland sandsynligvis kun kan lade sig gøre gennem et internationalt samarbejde”* (Viemose og Friis 1980: 358). Netop den påstand, viste sin rigtighed, da Grønland ophævede nultolerancen overfor uran i 2013. Det medførte en større politisk diskussion mellem daværende Naalakkersuisut Siulittaasuat Aleqa Hammond og statsminister Helle Thorning-Schmidt, om hvad der lå inden for selvstyrelovgivningens rammer (Ritzau 19/1 2016). Det har affødt blandt andet en rapport, en aftale, diverse tillægsprotokoller til internationale aftaler og nu også L155 og L158, som er de praktiske tekster, der ligger til grund for min analyse.

Fordi udgangspunktet for det grønlandsk-danske forhold, som vist ovenfor, har været handel (og religion) i form af kolonialistiske, imperialistiske og embedsværksmæssige interventioner, er det også det teoretiske udgangspunkt jeg benytter mig af, til at kunne forstå den nuværende relation.

4. TEORETISKE UDGANGSPUNKTER

I dette afsnit udforsker jeg blandt andet begreberne kolonialisme, imperialism og guvernementaltitet. Som beskrevet ovenfor, var udgangspunktet for den dansk-grønlandske relation kolonialistisk og kaldes flere gange af teoretikere og enkelte politikere for (post)imperialistisk. For at forstå hvordan magt mellem de to lande og befolkninger fungerer er ikke kun teori om kolonialisme, men også om de moderne styringsrationaler i guvernementaltiteten relevant. Jeg kommer ind på forskellige teorier omkring begreberne og bevæger mig på både et teoretisk-redegørende, analyserende og til tider diskuterende plan.

4.1 KOLONIALISME

I mit arbejde med forholdet mellem Danmark og Grønland har jeg flere gange spurgt mig selv, om det overhovedet kan siges at være *postkolonialt*. Selvom det officielle koloniale styre ophørte i 1953, har Danmark stadig på flere områder lovgivende kompetence over grønlandske indenrigsanliggender. Ligesom med andre overordnede begreber, for eksempel 'patriarkatet', fungerer *kolonialisme* på et dialektisk universelt og partikulært plan, forstået på den måde, at jeg har to formål med diskussionen af det: 1) at undersøge de kontekstuelle forhold i koloniseringen af Grønland og 2) at se hvordan disse forhold kan forstås ud fra og i forhold til teorier om andre koloniseringer. Den feministiske, postkoloniale tænker Chandra Talpade Mohanty definerer begrebet 'common difference', og derfra har jeg hentet den dialektiske relation. Hun skriver hvordan specifikke, kontekstuelle undertrykkelser er indbyrdes forbundne, men også særegne (Mohanty 2003: 24ff.). Dialektikken er vigtig for at undgå en umiddelbar opdeling i mikro og makro, som ofte har den effekt, at de to niveauer ikke bliver sammentænkt.

Fra det teoretiske perspektiv, starter jeg med Ania Loomba. Hun har skrevet *Colonialism/Postcolonialism* og afgrænser heri europæisk kolonialisme fra tidligere former for kolonialisme. Hun skriver herom:

"The essential point is that although European colonialisms involved a variety of techniques and patterns of domination, penetrating deep into some societies and involving a comparatively superficial contact with others, all of them produced the economic imbalance that was necessary for the growth of European capitalism and industry" (Loomba 2015: 22)

Konklusionen er at kapitalisme ikke kan adskilles fra hverken de europæiske kolonialismers begyndelse eller senere virke. Jørgen Viemose, beskriver kolonialisme som følgende: "*En kolonisering betyder altid, at nogen fra et land på eget initiativ og evt. med magt tiltager sig retten*

over et andet land og den befolkning, der bor der” (Viemose 1977: 29)⁴. Altså opretter en stat kolonier i et andet land og tager magten over både territorium og mennesker. Den marxistiske tænker Rosa Luxembourgen beskriver hvordan vold, kriser og katastrofer er en del af kapitalismen, når den har nået et vist stadie. Den indlejrede del i kapitalisme, der medfører en konstant higen efter vækst og akkumulering har været en grundsten i den koloniale praksis. Ved at kolonisere endnu ikke kapitalistiske områder, blev det muligt at udvide produktion, efterspørgsel og altså at akkumulere mere kapital (Luxembourg 1972: 145ff.). Jørgen Viemose skriver i indledningen til samme bog som ovenfor at:

”Formålet med de danske aktiviteter i Grønland har altid været at opnå en økonomisk gevinst, ikke til fordel for hele det danske folk, men for dele af det danske borgerskab. Altid på bekostning af det grønlandske folk og den danske underklasse, som for det meste bl.a. via skatterne har været med til at sikre borgerskabets udbytte af kolonierne” (Viemose 1977: 11)

Citatet her understøtter Ania Loomba og Rosa Luxembourgs argumenter om den europæiske kolonialismes iboende kapitalisme. Teoretiseringen over relationen mellem de to udbytning og undertrykkelsesmekanismer giver en indgangsvinkel til at forstå, hvorfor ”handelens bedste” så efter kort tid blev omdrejningspunktet for de danske kolonier i Grønland. Handelen var udgangspunkt for straffebestemmelser og danske købmænd havde, jævnfør Instruksen af 1782, kompetence til at udøve disse bestemmelser. Monopolvarerne i Grønland var (sammen med kontrol over den nordlige Atlant) altafgørende for at andre europæiske handlende blev jaget væk med militære midler (Viemose 1977: 24f.). Det kapitalistiske islæt er altså ikke svært at spore.

4.1.1 Den danske ekseptionalisme

Det er mere vanskeligt, at påvise hvordan den koloniale fortid stadig gør sig gældende. Primært fordi fortællingen om den danske kolonimagt lyder, at den var særdeles human og barmhjertig. Den tendens diskuterer Christina Petterson i teksten *Colonialism, Racism and Exceptionalism*.

Selvforståelsen som særligt human er især centreret om den historieskrivning der har været om relationen til Grønland og støttes af videnskabelig forskning på området, der ikke kritisk forholder sig til og dekonstruerer narrativerne (Petterson 2012: 30f.). Den samme tendens beskriver Kirsten Hvenegård-Lassen og Serena Maurer, når de skriver om et generelt nordisk opt-out i forbindelse med kolonialisme. Der sker en kollektiv amnesi både i forhold til hvordan kolonialisme har været med til at forme hele Europa og de europæiske identiteter samt i forhold til de nordiske landes praktiske koloniale ageren (Hvenegård-Lassen og Maurer 2012: 120f.). Disse tendenser støtter op

⁴ At Viemose her arbejder med et magtbegreb, der er lig aktiv, fysisk vold, synes selvsagt

om narrativerne om den nådige danske kolonimagt. Et tydeligt tegn på den tendens er det tidligere nævnte citat, der omhandler den danske delegations tale til FN i 1953. Her omhandler den danske kolonialisme langt fra handel, men blev omtalt som et barmhjertigt indgreb, for at højne grønlænderes levestandard, og grønlænderenes bedste havde derfor 'naturligvis' altid været politisk formål.

4.1.2 Imperialisme

Imperialisme er et andet relevant begreb for dekonstruktionen af forholdet mellem Danmark og Grønland. Johannes Sløk, Erik Lund og Mogens Phil beskriver den europæiske imperialismes idégrund, hvor især de darwinistiske argumenter om hvide menneskers 'naturlige' overlegenhed blev anvendt, og en idé om: ”...mandige dyder forenet med respekt for orden og lovlighed; man skænker jo uden videre disse folk en højere samfundsorden når man tager dem i sin varetægt” (Sløk, Lund og Phil 1973: 329f.). Geopolitiske argumenter var også hyppigt brugte i legitimeringen af økonomisk udbytning og oftest også et voldeligt magtovertag af land og befolkning – ligesom med kolonialisme. Imperialisme referer næsten udelukkende til et kapitalistisk undertrykkende system, hvor kolonialisme ikke kan adskilles fra dette, men også er andre former for undertrykkelse. Imperialisme er en del af kolonialisme, ligesom kolonialisme er en del af imperialisme (Loomba 2015: 27)

Kalyan Sanyal diskuterer begrebet imperialistisk penetration, der bruges til at forklare imperiale processer⁵. Heri ligger der, at imperialistiske aktiviteter i postkolonier er selektivt udvalgte og engagerer sig kun i de aktiviteter, der gavner imperialisterne selv eller skaber luksusprodukter til det nationale bourgeoisie (Sanyal 2007: 18f). Det nationale bourgeoisie er et begreb Frantz Fanon bruger til at beskrive den gruppe, der har overtaget noget af magten i postkolonien. De fungerer jævnfør Fanon som en slags business agent for det vestlige bourgeoisie, der vender ryggen til det koloniserede land og identificerer sig med metropolen. Det agerer mellemlid for de imperiale kapitalisters interesser og har overtaget en af de statslige embeder kolonialisterne førhen besad (Fanon 2004: 98ff.). Det nationale bourgeoisie ser vi i den grønlandske elite, der fik 'danske rettigheder' i starten af det 20. århundrede og som samtidig var et slagkraftigt argument for forhandlingerne i FN i 1953.

Sanyal argumenterer videre for, at i stedet for at have en positiv effekt på de socioøkonomiske omstændigheder, som der ofte argumenteres for fra imperialisters (og

⁵ Sanyal selv, er ikke fuldt ud enig i brugen af begrebet

globalisters) side, har imperialisme en effekt, der forstærker klassesdeling og ulighed. Som eksempel på dette har politikere i 1960'erne i Danmark gået ud fra en idé om, at forhøjelse af levestandarden i Grønland, ikke kunne ske uden dansk arbejdskraft, hvilket medførte at grønlandsk arbejdskraft blev underordnet og i værste fald overflødig. Samtidig har der også været differentierede lønniveauer, hvor danskere for eksempel i 1908 fik en løn der var tredobbelt det beløb den grønlandske arbejder modtog. Sanyals argument ovenfor, og eksemplificeringen med Danmark-Grønland, beror, jævnfør ham, på forestillingen om, at postkolonierne er anakronistiske og uciviliserede.

Loomba argumenterer for at forskellen mellem de to processer og begreber er, at imperialisme kan fungere uden koloni, den kan kolonialisme ikke. Hun giver eksemplet at USA er verdens førende imperialistiske magt, som i 50'erne officielt set førte en anti-kolonial politik⁶ (Loomba 2015: 39). Kolonialisme referer til det territorium/folk/politiske system, der udbyttes, hvor imperialisme referer til metropolen, altså magtens centrum (Loomba 2015: 27). De geopolitiske argumenter og det voldelige magtovertag Sløk, Lund og Phil referer til er ikke en nødvendig del af imperialismen, men et værktøj, der står den til rådighed.

4.1.3 Neo- og postkolonialisme

Neokolonialisme beskriver magtrelationerne efter kolonialismens officielle ophør efter 2. verdenskrig og fokuserer især på den fortsatte (og i nogle tilfælde begyndende) økonomiske intervention, uden oprettelsen af officielle kolonier (Loomba 2015: 25).

Postkolonialisme bliver ofte brugt heterogent alt efter kontekst og applikator, og de forskelle, ligheder og ambiguiteter, der findes mellem de begreber jeg allerede har beskrevet, findes jævnfør Loomba indeholdt i det begreb.

Diskussionerne og overlapningerne mellem de forskellige begreber, gør at forskellige teoretikere definerer relationen med forskellige termer. For eksempel anvender Jørgen Viemose neo-kolonialt og Ulrik Pram Gad kalder det (post)imperialistisk. Christian Juhl, grønlandsordfører for Enhedslisten, definerer Grønland som et sted mellem koloni og selvstændig stat. De tre definitioner er ikke modsigende. Jeg har valgt at bruge både neo-kolonialistisk og imperialistisk. Det første da jeg synes det er vigtigt at lægge vægt på det koloniale udgangspunkt i relationen, det andet fordi det understreger det kapitalistisk omdrejningspunkt.

⁶ Ikke egentlig i praksis, som eksemplet med deres generøse støtte til Danmarks suverænitet over Grønland påviser

4.2 GVERNEMENTALITET: REGERING OG STYRINGSRATIONALER

I arbejdet med styring, magt og lovgivning har jeg primært taget udgangspunkt i Michel Foucaults foredragsrækker om henholdsvis biopolitik og guvernemantalitet og sekundær litteratur om hans teorier. Desuden har jeg inddraget noget nyere forskning i Peter Miller og Nikolas Rose, foruden Carol Bacchi (som også har udformet den metode, jeg anvender) og Ania Loomba, som jeg også anvendte i forrige afsnit.

Bag begrebet guvernemantalitet gemmer sig tre forskellige betydninger. For det første er der tale om en bestemt regeringsform, en kompleks form for magtudøvelse, der primært har befolkningen som omdrejningspunkt. Denne strategi har politisk økonomi som vidensform og sikkerhedsforanstaltninger som praktisk redskab (Foucault 2008: 116f.). For det andet er der tale om en historisk partikulær proces, hvor middelalderens retsstat bliver guvernemantaliseret til en administrativ stat. Slutteligt taler Michel Foucault om guvernemantalitet som en tendens hvormed regeringsteknikker og –rationaler udvikles og magttypen 'regering' erstatter suveræniteten og disciplinering som primær styringsmetode (Foucault 2008: 117). Styringsformen opstår og udvikles fra midten af det 16. århundrede til slutning af det 18. århundrede. Dermed ikke forstået, at regeringsteknikkerne ikke stadig omformes og udvikles. Men den første udvikling sker altså i årene omkring den europæiske kolonisering og sideløbende med den danske kolonisering af Grønland.

4.2.1 Interesser og befolkningen

(For)målet for regering af en stat under guvernemantalitet er interesser og befolkningen, interesser i befolkningen og befolkningens interesser. Foucault beskriver interesserne som: *"...bevidsthed hos hvert af de individer, der udgør befolkningen, og interessen som befolkningens interesse uanset de individuelle interesser og forhåbninger hos dem, den består af, bliver i sin tvetydighed til målet og det grundlæggende redskab for regeringen af befolkninger"* (Foucault 2008: 114). Det er altså en dualistisk proces, hvor der henvises til både en forestillet homogen interesse for hele befolkningen og det enkelte individs interesse. Kategorien interesse kommer op som bindeled i regeringsrationalet, der legitimeres af markedets velbefindende og et nytteprincip overfor regeringens magtudøvelse, hvor regeringen selv 'empirisk' undersøger hvad der er nyttigt og unyttigt for den at blande sig i. Regeringen skal altså kun stå til ansvar overfor sig selv. Interessen er både: *"princippet bag markedets økonomiske udvekslinger og kriteriet for nytten"* (Kristensen og Hermann 2009: 811). Interessesubjektet bliver derfor guvernemantalitetens styringsobjekt. Denne

har, som vi har set ovenfor, en individuel interesse, som samtidig via regeringsteknikkerne afstemmer sig med resten af individernes interesser og bliver til befolkningens interesse.

4.2.2 Problemativering, subjektivering og magt/viden

Problemativering er den mekanisme, der opsætter problemer som udgangspunkt for styring. Ideen om problematisering som styringsmetode har været et grundlæggende udgangspunkt i min analyse, da mit metodologiske udgangspunkt, den kritiske policy analyse defineret af Bacchi, har denne tese som afsæt. Rose og Miller definerer problematisering som:

”the way in which experience comes to be organized so as to render something as a ‘problem’ to be adressed and rectified: interpretive schemes for codifying experience, ways of evaluating it in relation to particular norms, and ways of linking it up to wider social and economic concerns and objectives”

(Rose og Miller 2008: 175).

Problemativering er altså en tolkende forvandling af erfaring til et problem, der skal rettes, evalueres i forhold til sociale og økonomiske områder og kodificeres. Som jeg beskriver i analysen længere nede, er der for eksempel problematisering når ophævelsen af nultolerance, bliver italesat som et administrativt problem, der skal løses. Jeg kommer mere ind på hvordan problematisering forstås i mit arbejde i det metodologiske afsnit. Problemativering indeholder en

kategoriseringsproces og er beregnet til handling. Sven-Åke Lindgren beskriver det således:

”*Styringsmentalitetens særlige kendetegn kan derfor sammenfattes som praktikker for og teknikker til virkelighedsfremstilling og intervention, og i denne styringsmodus genkender vi den for Foucault så altagørende forening af viden og magt*” (Lindgren 2007: 340). Med kategoriseringsprocessen bliver bestemte grupperinger ofte kategoriseret som årsag til at problemer skal løses. De kategorier indvirker derigennem også på de nævnte subjektiveringsprocesser (Miller og Rose 2008: 103).

Carol Bacchi definerer subjektivering som den proces hvormed individet bliver et subjekt (indtager en af de subjektspositioner, der muliggøres af samfundet) og dermed får en selvforståelse som subjekt, samtidig med at det underkastes diverse diskurser og undertrykkelsesmekanismer, der omgiver den subjektsposition (Bacchi 2009: 16). Der er altså tale om to sammenbundne processer hvor individet skabes og defineres af sine omgivelser samtidigt med at det definerer sig selv ud fra de definitioner, omgivelserne tillægger det (Kristensen og Hermann 2009: 819f.). Subjektet bliver altså ikke bare *et* subjekt, men et *bestemt* subjekt.

Kirsten Thisted skriver i sin forskning (som jeg har refereret til under forskningsfeltet) om den socialisation og subjektivering den danske kolonimagt har skabt i Grønland. Det ses for eksempel rent administrativt i instruksen af 1782, hvor der udover at findes forskellige reglementer,

afhængige af erhverv også findes forskellig lovgivning alt efter om du er 'grønlander' eller 'europæer'. Det referer både til levemåde, hvilke varer du har lov til at konsumere og hvorvidt og hvem du har mulighed for at gifte dig med. Der bliver altså skabt forskellige kategorier og forskellige subjekspositioner i lovgivning og udenfor, som tillægs forskellige værdier og i dette tilfælde rettigheder.

Den forening af viden og magt Sven-Åke Lindgren beskriver som særlig foucauldiansk, benytter Ania Loomba sig ligeledes af. Hun specificerer det til en kolonial kontekst og beskriver hvordan viden om og magt over kolonier er interdependente (Loomba 2015: 61) Den viden der produceredes om kolonierne, var og er ofte til gavn for magthaverne. I den grønlandsk-danske relation er viden og forskning blandt andet blevet brugt til at legitimere Danmarks ret til Grønland. Kristensen og Hermann skriver om Foucaults definition af magt og viden at: ”*forskellige former for magt frembringer viden, og hvor produktionen af viden om mennesker i sig selv har magtvirkninger eller understøtter magtrelationer*” (Kristensen og Hermann 2009: 802). Viden og magt kan altså ikke umiddelbart adskilles.

4.2.3 Politisk økonomi og markedets veridktion

Guvernamentalitetens vidensform er, som nævnt, den politiske økonomi, der har som formål at muliggøre konkurrencen. Den politiske økonomi undersøger styringsformernes legitimitet, ikke i en juridisk forstand, men i økonomisk forstand. Eftersom at markedet har veridktion, bliver spørgsmålet til regeringspraksisserne, om de har en 'positiv effekt' (Foucault 2009: 29f.). Med veridktion beskriver Foucault: ”*et sted for verificeringen-falsificeringen af regeringspraksissen...*” og om markedets veridktion skriver han: ”*Markedet skal sige sandheden, det skal sige sandheden om regeringspraksissen. Det er dets sandhedssigende rolle, der femover skal styre, bestemme over de nu sekundære juridiske mekanismer, det forbindes med*” (Foucault 2009: 48, 49). Markedets velbefindende bliver derved dét, der vurderer rigtigheden af regeringspraksisserne.

Med den politiske økonomi følger der samtidig et naturlighedsbegreb. Det går ikke forud for, men er fleksibel i forhold til den politiske økonomis beregninger. Michel Foucault skriver som eksempel at: ”*Således er det for eksempel en naturlov, forklarer økonomerne, at befolkningen bevæger sig mod de højeste lønninger*” (Foucault 2009: 32). Den politiske økonomi udvikles simultant med ideen om befolkningen, og resulterer i et øget vidensbehov for staten om sine borgere. Blandt andet fordi økonomien i højere grad blev anset som selvregulerende og ikke-

politisk, og når staten ville arbejde for befolkningens interesser, kræves det at der arbejdes via økonomien og dennes teknikker, for at sikre befolkningens velstand og sundhed (Bacchi 2009: 27)

5. METODOLOGISKE OVERVEJELSER

I følgende afsnit gennemgår jeg nåde det metodologiske grundlag, præmisserne for mit valg af metode og konkret, hvordan jeg har anvendt metoden i praksis. Først gennemgår jeg den kritiske policy analyse Carol Bacchi formulerer og de teoretiske udgangspunkter, den har. Dernæst reflekterer jeg over den måde, jeg har anvendt den på, dens fordele og begrænsninger i forhold til feltet og kommer derigennem ind på de afgrænsninger jeg har gjort i forbindelse med materialet. Til sidst gør jeg mig nogle overvejelser om etik, min position og emnets tilknytning til genusvidenskabelig forskning.

5.1 KRITISK POLICY ANALYSE

For at undersøge relationen mellem kolonihistorien, uranudvinding og selvstyreloven har jeg benyttet mig af den kritiske policy analyse Carol Bacchi formulerer i *Analyzing Policy: What's the problem represented to be?* Fordi mit materiale er juridiske tekster, bliver analysen af politiske beslutningsprocessers udvikling et vigtigt værktøj for at forstå de kolonial/juridiske processer, der stadig findes i lovgivningen i dag. Den analysen adskiller sig fra klassiske policy analyser ved ikke at tage de problemer, der behandles i politik for givne. I stedet for at undersøge hvordan samfundsproblemer løses, undersøges i stedet hvordan samfundsproblemer diskursivt skabes og hvilke præmisser, der ligger til grund for dem: *"Policies, therefore, constitute (or give shape to) 'problems'. Hence, rather than reacting to 'problems', governments are active in the creation (or production) of policy 'problems'"* (Bacchi 2009: 1). Ved at tage udgangspunkt i juridiske tekster og andre løsningsforslag analyseres de præmisser, der har gjort diskussionerne og løsningerne mulige. Jeg er ikke interesseret i hvorvidt lovgivningen løser de problemer, den har som hensigt, for eksempel om L155 og L158 er effektive rammer til uranudvinding i Grønland, men nærmere i hvad der ligger forud for deres konstruktion (Bacchi 2009: 5). Én arbejder derved bagud: starter med produktet/symptomet for at undersøge den struktur, der skaber den (Bacchi 2009: 3). Bacchi opsætter seks spørgsmål som skelet for arbejdet:

1. What's the problem...represented to be in a specific policy?
2. What presuppositions or assumptions underlie this representation of the 'problem'?
3. How has this representation of the 'problem' come about?
4. What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the 'problem' be thought about differently?
5. What effects are produced by this representation of the 'problem'?

6. How/where has this representation of the 'problem' been produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced?" (Bacchi 2009: 2)

Bacchi definerer derudover tre hovedantagelser, metoden udgår fra:

"1. We are governed through problematisations. 2. We need to study problematisations...rather than 'problems'. 3. We need to problematise (interrogate) the problematisations on offer through scrutinising the premises and effects of the problem representations they contain" (Bacchi 2009: 25).

Den første antagelse har sit udgangspunkt i guvernementaltitetsteorier, som beskrevet ovenfor. Ligesom jeg selv har gjort, anvender Carol Bacchi sig af Foucault til at udrede styringsrationaliteter. Min metode har ikke kun fungeret som metode, men også som en del af min teoretiske udgangspunkt, og jeg har netop valgt den på grund af de teoretiske rammer, den opsætter.

Bacchi observerer at: "... *the whole notion of 'policy' rests upon a presumption that policy 'fixes' things*" (Bacchi 2009: 31). For at forstå politik er det derfor nødvendigt at udgå fra et problem, så i stedet for det klassiske udgangspunkt: folket styres gennem politiske beslutninger, antages det her, at vi styres gennem problematiseringer, fordi de også er konstruerede. Det andet udgangspunkt som er nævnt ovenfor indeholder forskellige begrebsdefinitioner. Magt defineres ud fra den foucauldianske forståelse, jeg har beskrevet i teoriafsnittet. Det epistemologiske udgangspunkt er socialkonstruktionistisk, som Bacchi definerer som "*an intellectual tradition that generally accepts that knowledge is a social construction*" (Bacchi 2009: 277). Desuden defineres diskurser som socialt produceret viden, der sætter grænser for hvad vi kan tænke og sige (Bacchi 2009: 35).

Det sidste udgangspunkt, at vi skal problematisere problematiseringer, antager at vi som individer har agens. Vi er ikke fuldt ud underlagt de strukturer og diskurser, der sætter grænser for hvad vi kan tænke og sige, men har mulighed for og pligt til at modsige dem. Problematiseringer gavner nogle på bekostning af andre. Vi skal skabe mulighed for at snakke om ting på andre måder, afdække det usynliggjorte og de negative konsekvenser.

5.2 METODE OG AFGRÆNSNING

De seks konkrete spørgsmål, som er listet ovenfor, har jeg tolket på følgende måde: 1) Hvad anses at være de problemer, som skal løses? 2) Undersøg de præmisser der går forud for disse problemer, hvilke selvfølgeligheder bliver ikke italesat? Herunder nævner Bacchi tre underkategorier i binariteter (dikotomier, hvor én side er privilegeret over den anden), nøglebegreber (abstrakt kernekoncepter, der relativt åbne for betydning) og kategorier (konstruerede grupperinger, ikke

nødvendigvis bestående af mennesker, men kan for eksempel også være 'sygdomme') (Bacchi 2009: 77ff.). 3) En genealogisk undersøgelse, både historisk og transnationalt, af hvordan problemrepræsentationen er opstået. 4) Hvilke perspektiver bliver umuliggjort i problemrepræsentationen? 5) Undersøg de diskursive, subjektiverende og materielle effekter af lovgivningen. 6) Hvor er narrativet blevet forsvaret, og hvor findes der modstand til det? (Bacchi 2009: kap. 1-3).

I mit arbejde har jeg i udgangspunktet struktureret analysen omkring de seks spørgsmål, men efter mine resultater kom frem, blev det tydeligt at ikke alle spørgsmål er lige relevante for de forskellige temaer, og at der findes mange overlap. Derfor er teksten væsentlig mere flydende og referer implicit til spørgsmålene på kryds og tværs.

Det andet spørgsmål i analysens skelet, der handler om bagvedliggende præmisser, indeholder en arkæologisk analyse, mens det tredje spørgsmål indeholder en genealogisk analyse. Samtidig handler metoden om at undersøge diskurser. Den er omfangsrig, detaljeret og giver samtidig et overblik over et område og rummer på sin vis analyser til flere forskellige forskningsprojekter. Derfor vil jeg understrege at de resultater, jeg er kommet frem til, er en del af et større billede. Bacchi formulerer det således: *"Both genealogical and cross-cultural studies of the kind recommended here require long detailed records of decision-making together with the identification of specific institutional developments...it is possible only to suggest the forms of questions and kinds of areas the require closer scrutiny"* (Bacchi 2009: 44). Fordi rammerne for processerne og diskussionerne omkring et lovforslag eller et politisk område ikke er faste, og fordi mit metodologiske udgangspunkt favner bredt, er mit udvalg af praktiske tekster, præget af tilfældighed. Når jeg har valgt lovforslagene L155 og L158 for at analysere magtforholdet mellem Danmark og Grønland, er det ud fra devisen om, at de repræsenterer det mest opdaterede juridiske materiale og fordi diskussionen om uranudvinding synliggør ambivalensen i magtfordelingen mellem de to lande og hullerne i selvstyrelovgivningen. Udover de to lovforslag og de bemærkninger, der er vedlagt lovforslagene som bilag, har jeg benyttet mig af videooptagelserne af Folketingets førstebehandlinger af dem. Desuden har jeg mere overfladisk undersøgt loven om Grønlands selvstyre, tillægsprotokollen for Grønland ved IAEA, EURATOM, Rapporten om udvinding og eksport af uran, der danner grundlag for lovforslagene og aftalen som Naalakkersuisut og regeringen indgik i januar i år⁷. Ydermere har jeg deltaget i tre høringer i folketinget, der har

⁷ Aftalen fulde navn er: *Aftalen mellem den danske regering og Naalakkeruisut vedrørende de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold, der knytter sig til udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland.*

været indenfor emnet. Endeligt har jeg deltaget i blandt andet et borgermøde i det grønlandske hus i København.

5.3 MATERIALE

L155, der har navnet ”Forslag om Lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale” omhandler især de danske sikkerhedskontrolforpligtelser, som den danske udenrigsminister stadfæstes at være øverste rigsmyndighed for. Den specificerer diverse former for anmeldelsespligt overfor udenrigsministeren og opsætter strukturerer for afrapportering. Der er desuden en del uddelegering til Beredskabsstyrelsen.

L158, der har navnet ” Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse” omhandler i stedet for sikkerhedskontrol, eksportkontrol.

Eksportkontrolmyndigheden er den danske erhvervs- og vækstminister, som blandt andet skal godkende ansøgninger fra enheder, der ønsker at udføre produkter med dobbeltanvendelse fra Grønland.

5.4 ETISKE OVERVEJELSER OG POSITIONERING

Som jeg har skrevet i det teoretiske afsnit er magt og viden interdependente. Viden om et område er også magt over det, og magt over et område er viden om det. Som Christina Petterson argumenterer for, er der produceret meget viden om det dansk-grønlandske forhold til dansk favør. Jeg kan ikke skrive mig ud af det felt, men i stedet kan jeg klarlægge min position og reflektere kritisk over konsekvenserne af den viden jeg producerer. Som Nina Lykke beskriver i *Kønsforskning – En guide til feministisk teori, metodologi og skrift* argumenterer teoretikere som Donna Haraway og Karen Barad for at al forskning producerer en virkelighed, som forskeren er situeret i. Denne kan ikke frasige sig et moralsk ansvar for de konsekvenser, der kommer af dennes forskning (Lykke 2012: 155 f.).

Jeg er et subjekt, der også influeres af de subjektiveringsprocesser jeg beskriver, især når jeg senere beskriver hvordan Danmark konstitueres. Jeg er dansk statsborger, og netop fordi jeg og mit pas repræsenterer kolonimagten, og det ikke muligt for mig at kortlægge hvilke konsekvenser noget har for Grønland og grønlandere. I stedet er mit fokus på den danske magtudøvelse. Min opvækst og identitet har unægtelig en indflydelse på de ting, jeg lægger mærke til i en analyse, og det jeg overser. Carol Bacchi skriver: ”*The concern is with the ways in which researchers become 'unconsciously' implicated, through the 'knowledges' they produce... It is this*

'unconscious' involvement that makes reflexivity... so necessary and so very difficult" (Bacchi 2009: 236).

Selvom temaet for min opgave ikke eksplicit omhandler køn, er kolonialisme og imperialisme, som jeg har redegjort for ovenfor, altid en kønnet praksis. Udover det, skriver størstedelen af de teoretikere jeg har anvendt, for eksempel Foucault, Bacchi, Loomba og Mohanty kønsforskere om køn og feminisme. Derudover vil jeg påstå at min analyse udfordrer det herskende narrativ om kolonihistoriens betydning i dag og forsøger at medvirke til social emancipation. På baggrund af de tre ovenstående udsagn, vil jeg argumentere for at opgaven hører til indenfor en genusvidenskabelig forskning. Især fordi genusvidenskab er et postdisciplinært felt, der, jævnfør Lykke: *"er kendetegnet af en fuldstændig åbenhed for transversale dialoger på tværs af alle disciplinrænses"* (Lykke 2012: 25).

Jeg positionerer mig altså som dansk statsborger, feministisk forsker med et hegemoniudfordrende projekt og desuden finder jeg det relevant at nævne, at jeg politisk set er imod uranudvinding.

6. PRÆMISSERNE FOR DISKUSSIONEN

I analysen af lovforslagene og diskussionen om dem har jeg fundet tre hovedtemaer som jeg har valgt at kalde: det naturlige selvstyre, Kongerigets interesser og uranudvinding som sikkerhedspolitisk krise. De repræsenterer tre forskellige, men overlappende narrativer, der hver har sit analytiske fokus fra metoden. Det første tema drejer sig især om det fjerde spørgsmål, om det der ikke problematiseres, og dét der tages for givet. Det andet tema koncentrerer sig især om det femte spørgsmål, om effekterne og her især om de subjektiverende og kategoriserende effekter. Det tredje tema har primært fokus på det andet spørgsmål og det tredje. Til sidst i afsnittet om sammensmeltninger og modstand, samler jeg op på de resultater jeg har fundet og kommer med et par bemærkninger om modstand.

6.1 DET NATURLIGE SELVSTYRE

Problem: Et flertal i Inatsisartut har ophævet nultolerancen, det har givet administrative problemer.

Det første af de tre problemrepræsentationer, jeg har fundet og valgt at analysere, er idéen om det naturlige selvstyre. L155 og L158 anses at være *naturlige følger* af ophævelsen af nultolerancen og rapporten om udvinding og eksport af uran. Den formulering anvender flere politikere (over så bredt et spektrum, at det tæller blandt andre ordførere fra Liberal Alliance, Alternativet og Siumut) under førstebehandlingen af lovforslagene. Det udsagn bakkes op af bemærkningerne til lovforslagene, hvori der i begge indledninger står:

”I arbejdsgruppens Rapport om udvinding og eksport af uran fra oktober 2013... blev det blandt andet konkluderet, at der var et behov for at etablere et system til at implementere de internationale forpligtigelser for at føre sikkerhedskontrol med nukleart materiale, samt at udvinding og eksport af uran fra Grønland skulle ske i overensstemmelse med de højeste internationale standarder” (L155 s.7)

Derefter understreges det at rapporten lagde op til, at der skulle udarbejdes et nyt lovgrundlag for samarbejdet på dette område. Det giver et klart indtryk af, at lovforslagene er et direkte produkt af rapporten. Det citat understreges flere gange i ordførertalerne. På intet tidspunkt forekommer der kritik af denne, som anses for at være nøgtern og ikke-politiseret. Ved at kalde lovforslaget og diskussionen af det ’naturligt’ usynliggøres de valg, der er gjort i udarbejdelsen af det, og de magtrelationer det producerer og reproducerer blive ikke diskuteret. De bliver selvfølgelig og a priori.

Et andet nøglebegreb i debatterne af begge lovforslag er ”respekt for det grønlandske selvstyre”. Det ligger sig tæt op af den førnævnte naturalisering, og er typisk sat i kontekst af, at de

danske politikere i folketinget ikke vil blande sig i det grønlandsk selvstyre, men fordi lovgivning på området er nødvendigt, hjælper de til. De fleste ordførere på venstrefløjens udtaler i sammenhæng med dette, at de er imod uranudvinding generelt, men fordi råstofområdet er under grønlandsk kompetence, ser de sig ”med respekt for det grønlandske selvstyr” nødsaget til at stemme for lovgivningen ”som trods alt sikrer, at en potentiel udvinding lever op til internationale standarder”. Danmark og folketinget hjælper altså det grønlandske hjemmestyre ud af et administrativt knudepunkt og blander sig ikke i hvorvidt råstofferne skal udvindes eller ej. Det ses blandt andet når grønlandsordføreren for Socialdemokratiet Kasper Roug på en kommentar fra Aaja Chemnitz Larsen om kompetencefordelingen, svarer:

Altså denne her aftale skal jo ses som en hjælp til Grønland... og en respekt for det samarbejde der er i Rigsfællesskabet... Danmark er jo også meget større, og derfor er der også en tendens til at vi [Danmark] selvfølgelig har flere ressourcer og mere mandskab til at kunne varetage de her opgaver. Så jeg ser det som en hjælp til det grønlandske folk og en stor respekt for at vi selvfølgelig må samarbejde internt i Rigsfællesskabet (Førstebehandling af L158: 22.43)

De grundpræmisser der fremkommer af de problematiseringer er at lovgivningen ikke er politisk, men blot en administrativ ramme. De kompetencefordelinger (magtfordelinger), der er mellem Danmark og Grønland, kommer ikke til diskussion og ligeledes er selvstyrets udformning ikke til debat. Ved at lovforslagene bliver afpolitiserede bliver selvstyret og magtfordelingen naturaliseret. Danmark og Grønland bliver to adskilte entiteter, hvor den ene har mulighed for at hjælpe den anden. Den barmhjertige danske stat fremstår som en teknokratisk bistandsyder.

I teori afsnittet om kolonialisme har jeg skrevet om forskellige teorier om dansk ekseptionalisme og ideen om en human dansk kolonimagt. Den selvforståelse, som Danmark i diskussionen får lov at fastholde, bliver opretholdt, fordi diskurserne om uranudvinding usynliggør baggrunden for den magtfordeling. Den koloniale amnesi, hvor befolkningen kollektivt glemmer den voldelige forhistorie optræder, og den danske stat bliver en aktør, der hjælper et folk med at opbygge en moderne demokratisk stat, og af nød må overtage områder, indtil grønlænderne er klar til selvstyring. Det er den præmis, der var grundlaget for at Grønland forblev under dansk styre i 1953 ved afstemningen i FN, som tidligere nævnt – altså at den danske stat er god for Grønland, at den moderniserer landet og handler i dets bedste interesse. Selvfølgelig som human kolonimagt hos danskere sporer Christina Petterson tilbage til det 18. århundrede, hvor akademikere via sammenligning med kolonisering af territorier og befolkninger i Afrika, konkluderede at grønlænderne var heldige over at have Danmark som magtcentrum (Petterson 2012: 29f.). Narrativet forekommer også hos en af mine historiske kilder, Finn Gad, når han medgiver at

instruksen af 1782 var udformet med grønlændernes velbefindende for øje (Gad 1976: 18f.). Et tredje eksempel på dette narrativ er, da den danske historiker Thorkild Kjærgaard argumenterede for, at Grønland aldrig havde været en koloni og at de danske magthavere var venligere ved inuitter end ved danskere og nordmænd (Kjærgaard, 2015). Der er mange flere forskellige eksempler, der bekræfter den selvforståelse, som også kommer til udtryk i diskussionerne af L155 og L158:

Danmarks magtudøvelse i Grønland er en hjælp.

Narrativet om at Grønland engang i fremtiden er selvstændigt, som Ulrik Pram Gad er inde på i sin forskning, nævnes også gentagende gange (se for eksempel Aaja Chemitz Larsen under førstebehandling af L158, 23:02). I den forbindelse bliver den danske nødhjælp bekræftet i sin selvforståelse – det er ubekvemt at have magten, men det er vi nødsagede til, indtil den dag i fremtiden, hvor Grønland har muligheden for selv at tage over, lyder præmissen.

Respekten omtales også i den aftale, der indgås mellem Regeringen og Naalakkersuisut, inden lovforslagene er blevet fremsat. Her omtales at aftalen er grundlagt på ”ligeværd og gensidig respekt”. Den formulering er hentet fra selvstyrelovgivningen, hvor der i præambelen står at loven bygger på: ”*et ønske om at fremme ligeværdighed og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland*” (Selvstyreloven 2009). Ordvalget findes derimod ikke i den hjemmestyrelov fra 1979, som selvstyreloven afløste. Også i debatartikler fra tiden op til valget om selvstyre fra 2008 fremgår det, at et nøgleord fra pro-selvstyresiden var respekt (som eksempel, se Voller 2008).

En hyppigt anvendt kategori i folketingsdiskussionen er kategorien ”hjemtagne områder”. Den første der blev hjemtaget var råstofkompetencen i 2010. Netop Grønlands undergrund og råstofferne i den, har siden Grønlands statusændring til amt i Danmark været et højspændt emne inden for den dansk-grønlandske relation. Som jeg har nævnt i afsnittet om den historiske baggrund, fik Grønland overdraget noget af myndigheden over råstoffer, der dog blev delt med ’rigsmyndigheden’, der ligesom i dag er dansk (Viemose og Friis 1980: 358). Dengang forudså de to skribenter også, hvordan retten til udenrigs- og sikkerhedspolitik potentielt indskrænker råstofkompetencen. Der har altså siden den første styreformens udvikling i Grønland, været diskussion om hvem, der bestemmer over råstofudvinding. I selvstyrelovens §8 fremgår det, at: ”*Tilfalder der Grønlands Selvstyre indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, jf. § 7, reduceres statens tilskud til selvstyret med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, som i det pågældende år ligger over 75 mio. kr.*” (Selvstyreloven: §8 stk. 1). Statens tilskud kaldes også bloktilskuddet og er det Ulrik Pram Gad, som tidligere nævnt, beskriver som byttehandel for juridisk

underkastelse af Grønland. Danmark tjener altså penge, i form af et formindsket bloktilskud, når Grønland tjener penge på råstoffer. Der er derved stadig økonomiske interesser for Danmark i den grønlandske undergrund. Det fremgår yderligere af selvstyrelovens §10 at der indledes forhandlinger om fremtidig økonomi (og derved kompetencedelinger) når bloktilskuddet er nedsat til 0.

Selvstyret bliver altså afpolitiseret og naturligt som præmis for diskussionerne af L155 og L158. Ligesom den politiske økonomi dikterer at det er naturlov at mennesker går mod høje lønninger, således bliver det naturlov at Grønland ikke kan være selvstændigt og få magt over egen sikkerhedspolitik, før bloktilskuddet er afviklet. Som jeg har skrevet ovenfor er råstofkompetencen en gammel politisk diskussion, men omtales i den pågående debat som afpolitiseret. I stedet omsættes den danske magt til respekt og hjælp til Grønland, hvor de historiske præmisser, altså koloniseringen, ikke har mulighed for at fremkomme. Der er ingen debat om hvorfor respekten er nødvendig at italesætte så ofte, som det bliver gjort. Selvstyret bliver en selvfølge og ikke en historisk og politisk konstruktion.

6.2 KONGERIGETS INTERESSER

Problem: Danmark har internationale krav, pligter og interesser, som skal overholdes.

Den næste problemrepræsentation i debatten om lovforslagene er også af administrativ og afpolitiseret karakter. Det hedder sig at Kongeriget Danmark er bundet op af internationale krav og forpligtigelser, og det er derved i Kongerigets interesse at overholde dem. Det italesættes eksplicit som formål for begge lovforslag: ”Formålet med loven er at sikre... at Kongeriget Danmark overholder sine internationale forpligtelser” (L158: §1) og ”Formålet med loven er at sikre, at Kongeriget Danmark overholder sine internationale sikkerhedskontrolforpligtelser...” (L155: §1). Når Grønland i sin tid ophævede nultolerancen, er der opstået et juridisk problem, der som det også fremgår af det forgående afsnit mere eller mindre gnidningsfrit tænkes at løses af L155 og L158. Et spørgsmål, der fremkom hos mig, og som ikke eksplicit behandles i hverken lovforslagene eller diskussionerne i folketinget er, hvorfor den danske udenrigsminister og erhvervs- og vækstminister skal bestemme hvem Grønland må og kan eksportere uran til?

Et gentagent argument for at lovforslagene, især L158, skal rette sig efter EU's EURATOM er, at det er vigtigt at rammerne for uranudvinding lever op til de højeste internationale standarder. Det nævner næsten alle folketingspolitikere i begge debatter, og i bilagene til begge lovforslag. Men den magtafgivelse, der unægteligt forekommer fra Grønland til EU italesættes ikke,

og hvis interesser det er i, at Grønland går med i både EURATOM og Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) aftaler. Det omtales som rigsfællesskabets samlede interesse. Dermed må jeg udgå fra, at der henvises til hele det danske, det grønlandske og det færøske folk. I praksis nævnes kun Grønland og Danmark. Dernæst forekommer interesserne altid som homogene størrelser – 'rigsfællesskabets samlede interesse' anvendes som nævnt i bilagene til begge lovforslag. Helt konkret står der i bemærkningerne til både L155 og L158: ”...for at sikre varetagelse af rigsfællesskabets samlede interesser i forbindelse med udvinding og eksport af uran...” (L158 s.8 og L155 s.9). Det udlægges derved som, at der findes én samlet interesse for rigsfællesskabet.

Når rigsfællesskabet og Kongeriget omtales i bilagene til lovforslagene og i lovforslagene generelt nævnes kun Grønland og Danmark. Færøerne udelades altså, på trods af at de officielt og juridisk er lige del af rigsfællesskabet. Det bliver relevant at spørge: Hvem er Kongeriget og hvis interesser er repræsenterede i konstruktionen 'Kongerigets interesser'? Der konstrueres en fælles, homogen interesse for alle tre nationer, på trods af at uran potentielt udvindes og eksporteres af Grønland, mens Danmark, blandt andet i form af medlemskabet i EU, har andre internationale forpligtigelser end både Grønland og Færøerne. Denne ambivalens italesætter IA politikeren Aaja Chemnitz Larsen, da hun til åben høring om uran i Grønland i folketinget udtaler: ”Jeg synes det er vigtigt at pointere, at det der ligger aller forrest, det er måske ikke det geopolitiske hensyn set fra et grønlandsk perspektiv, det er det måske fra Kongerigets side, fra Danmarks side...” (13.40). Her bliver netop de heterogene interesser mellem landene italesat. For Danmark er det i første omgang klare geopolitiske interesser, for Grønland handler det jævnfør Chemnitz Larsen om sociale og miljømæssige forhold, for Siumut politikeren Aleqa Hammond om mulighed for økonomisk selvstændighed (Høring i Grønlandsudvalget om grønlandsk uranudvinding, 14:59)

De subjektiviteter, der skabes ved at italesætte Danmark og Grønland både som noget forskelligt, i forbindelse med kompetencefordeling, som jeg kommer nærmere ind på nedenfor, og som noget fælles i rigsfællesskabet og Kongeriget skaber en ambiguitet i definitionerne af de forskellige aktører. Det femte spørgsmål i Bacchis metode sætter, som nævnt, fokus på effekterne af en problemrepræsentation. En af de effekter er de subjektiviteter, der skabes. Som jeg tidligere har redegjort for, referer subjektivering til de processer hvormed grupper og subjekter skabes i samfundet og kategoriseres – især i forhold til styring gennem problematisering.

Umiddelbart er der tale om fire forskellige aktører i lovteksterne: Kongeriget Danmark, rigsfællesskabet, regeringen/Danmark og naalakkersuisut/Grønland. I første omgang omhandler lovforslagene Kongeriget Danmark (det ses i formålsbeskrivelserne i §1, som jeg har citeret ovenfor). I både L155 og L158 anvendes formuleringen Kongeriget Danmark næsten udelukkende i forbindelse med 'internationale (sikkerhedskontrol)forpligtelser, magtfordeling (der i L155 altid referer til udenrigsministeren og beredskabsstyrelsen, der begge er under dansk administration) og den fælles udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik. Til sammenligning anvendes rigsfællesskabet, der jævnfør udenrigsministeriet, er direkte udskifteligt med Kongeriget Danmark (Udenrigsministeriet, Rigsfællesskabet) kun én gang i hvert af bilagene, når der henvises til "varetagelse af rigsfællesskabets samlede interesser", som jeg har nævnt ovenfor. Det er i øvrigt også det eneste tidspunkt ordet interesser nævnes eksplicit i lovforslagene. Kongeriget bliver altså den internationale aktør, der har kompetencen til og ansvaret for at overholde forpligtelser i overensstemmelse med den samlede politik. Rigsfællesskabet bliver ikke anvendt som officielt term i den danske lovgivning. At netop Kongeriget Danmark og ikke Rigsfællesskabet anvendes har for eksempel som følge, at tillægsprotokollen med IAEA, som Kongeriget Danmark har indgået på vegne af Grønland, i præamblerne bortkaster ordet "Kongeriget", for efterfølgende kun at referere til "Danmark": "*WHEREAS the Kingdom of Denmark (hereinafter referred to as 'Denmark')*" (INFCIRC/176/Add.1 Annex). Danmark bliver synonym med Kongeriget, og derved bliver formuleringer som: "*Denmark and the Agency have agreed, with respect to Greenland...*" (INFCIRC/176/Add.1 Annex) mulige. Her fremstår det som at staten Danmark (og derved efter danske interesser) har indgået en aftale med IAEA om Grønland – uden Grønlands medvirken. Kongeriget bliver synonym med Danmark, ligesom i det førnævnte citat af Aaja Chemnitz Larsen, hvor der også sættes lighedstegn mellem Danmark og Kongeriget.

Grønland er repræsenteret som 'Grønland' og 'naalakkersuisut' hvor imens betegnelser som 'regeringen' og 'Danmark' (uden 'Kongeriget' foran) ikke eksisterer som juridiske betegnelser i lovforslagene. Derimod er Danmark repræsenteret gennem henholdsvis udenrigsministeren, erhvervs- og vækstministeren og beredskabsstyrelsen, der kan gå i forhandling med hele naalakkersuisut. Grønland anvendes, især i L158, primært som en geografisk betegnelse over et område, hvor råstoffer kan udvindes og kan eksporteres ud af, se som eksempel følgende: "*produkterne udføres fra Grønland*", "*modtageren uden for Grønland*" og "*materiale udvundet i Grønland*" (L158 §2 stk. 2 og stk. 3a og L155 §10 stk. 1)

Grønland er altså ikke noget der giver kompetencer, eller allerede har kompetencer, men noget der får kompetencer af danske ministre. Magten og kompetencerne ligger i udgangspunktet hos udenrigs- og erhvervs- og vækstministeren og kan efter forhandlinger overlades til 'grønlandske myndigheder', der sjældent er mere bestemt defineret i lovforslagene. Danmark og de danske ministre er dem, der har muligheden for og magten til at varetage Kongerigets forpligtelser og interesser. Det er et gennemgående præmis for begge lovforslag. Ministrene kan 'bemyndige', 'fastsætte' og er øverste ansvarlige. Grønlandske myndigheder kan efter forhandling mellem naalakkersuisut og en minister 'bistå' med diverse opgaveløsninger. Desuden er de grønlandske myndigheder i L158 ofte reduceret til en 'høringspart' (L158 §7 stk. 3) eller skal i nogle tilfælde kun 'orienteres' (§11 stk. 2).

Kategoriseringen af Danmark og Grønland som både to adskilte entiteter og som et 'fællesskab' i Kongeriget har været udformet forskelligt de seneste 250 år. Den tidligere omtalte Instruks af 1782 var primært henvendt til 'europæere' – en gruppering, der må tænkes primært at have bestået af danskere. Instruksen, der som nævnt ikke var en lov, havde imperialistiske og kolonialistiske bestemmelser af biopolitisk art med en klar kønnet praksis. Der var forskellige bestemmelser for 'europæere' og 'grønlændere', samt inddelinger efter socioøkonomiske tilhørsforhold. Grupperingen, der juridisk refereredes til som 'blandinger' forvoldte selvsagt problemer, men blev oftest lagt til kategorien 'grønlænder' (Gad 1976: 23f.). Områder som ægteskab, reproduktion og adgang til europæiske varer blev bestemt, og grønlandere fik forment disse varer ”*da saadant alene skader Sundheden, forderver deres Levemaade og giver dem Lyst til at hænge i Europæernes Huse*” (Gad 1976: 22). Desuden var de 'virkelige grønlandere' forbeholdt 'grønlænderne' eftersom at den danske statsmagt var afhængig af den særlige grønlandske fangst, der krævede at den blev lært videre indenfor familier, som danske magthavere af erfaring så, at det ikke skete, hvis der var tale om 'blandede familier'. I kategoriseringen blev europæerne tillagt at være civile, mens grønlandere var naturstyrede⁸. Denne i forvejen stærke opdeling forstærkes yderligere i 1908, selvom der som tidligere nævnt i den historiske baggrund sker skift i kategoriernes indhold. Selv efter koloniens officielle ophør i 1953 levede de videre (Viemose og Friis 1980: 348f.). Disse kategorier legitimerer magtovertaget og bliver samtidig også en vigtig identitetsskabende faktor for den danske nationalitet. Den kollektive nordiske amnesi,

⁸ En udbredt diskurs, ikke kun i embedsværket og lovgivende praksis, men også blandt befolkningen og i medierne generelt. Eksempelvis i Billedbladet i 1951, hvor én kunne læse om de 22 børn, der var midlertidigt tvangsanbragt i Danmark, at ”*deres Tilpasningsevne er bemærkelsesværdig, og kun sjældent opstaar større Kontroverser i Anledning af Naturinstinktets Reaktion mod Civilisationen*” (Billedbladet nr. 52, 1951)

beskrevet både ovenfor og i det teoretiske afsnit, medfører dog at denne faktor overses og udelades i fortællingen om det danske folk og den danske stat. Opdelingen skaber et binært forhold mellem dansker og grønlander, hvor kategorien dansker er favoriseret til fordel for kategorien grønlander. De to identiteter er derved betingede af hinanden og går ikke at definere som to adskilte entiteter. Det racistiske grundlag, der skaber disse kategorier, har et dialektisk forhold til den koloniale udbytning af befolkningen. Den er altså både grundlag for og produkt heraf (Loomba 2015: 119).

Den umiddelbare binære opdeling i lovforslagene i dag er ikke konsekvent, som jeg tidligere har redegjort for, når de to kategorier samtidig har 'en samlet interesse' og begge er en del af Kongeriget. De er altså ikke altid binære oppositioner. De er på en og samme tid det samme og forskelligt. Homi Bhabha argumenterer for at det koloniale subjekt er underlagt en hybriditet:

It is precisely in that ambivalent use of 'different' - to be different from those that are different makes you the same... It is not the Colonial Self and the Colonialist Other, but the disturbing distance in between that constitutes the figure of colonial otherness... It is in relation to this impossible object that emerges the liminal problem of colonial identity and its vicissitudes (Loomba 2015: 174f, quoting Homi K. Bhabha).

Netop den hybriditet og ambiguitet, der omgiver det koloniale subjekt, i dette tilfælde grønlandere, er den, der kommer til udtryk i den vævende definition af interesser og hvor Danmark og Grønland ophører og Kongeriget og rigsfællesskabet tager over. Som Lars Jensen argumenterer for er narrativet omkring nationen et narrativ om eksklusion og inklusion (Jensen 2012: 105). I relation til Danmark-Grønland bliver det en ofte heterogen fortælling tilpasset danske interesser: hvornår er det profiterende at inkludere grønlandere i den danske nation som Kongerigets interesse, og hvornår er det mere produktivt at tale om danskere og grønlandere som to adskilte, nærmest dikotomiske modsatte grupperinger. Et tydeligt eksempel på de forskellige diskurser, der omgiver debatten om uranudvinding i Grønland er italesættelsen af *hvem* der bliver uraneksporterende. Aaja Chemnitz Larsen og Christian Juhl, der begge er imod lovforslagene, italesætter det som hele rigsfællesskabet under førstebehandlingen af lovforslagene, mens resten taler om Grønland som uraneksporterende. Mest tydeligt italesættes det af Aleqa Hammond, når hun i sin ordførertale til debatten om L158 siger: "*Danmark er et kongerige, også bestående af Grønland*" (23.10). *Danmark er altså Kongeriget, Grønland er en del af Kongeriget.*

6.3 URANUDVINDING SOM SIKKERHEDSPOLITISK KRISE

Problem: Uran er potentielt farligt og kan falde i hænderne på 'de forkerte'

Et af de mest brugte ord i L158 og L155 er kontrol. Sikkerheds-kontrol-forpligtelser, eksport-kontrol, kontrol-lister osv. En tredje og sidste problemrepræsentation, jeg har valgt at undersøge, er den, der italesætter uran som et potentielt fredeligt og potentielt farligt produkt. Efter multolerancens ophævelse er dét råstof derfor en potentiel fare, men ikke nødvendigvis en fare, som derfor afføder at Danmark på grund af sikkerhedspolitiske forhold og internationale forpligtigelser, skal føre kontrol med udvinding og eksport af uran efter 'højeste internationale standarder'. Det ses tydeligt i begge lovforslag i §1, der som nævnt angiver formålet med lovforslaget: ”Formålet med loven er at sikre, at nukleart materiale fra Grønland udnyttes til fredelige formål...” (L155 §1, stk. 1) og ”Formålet med loven er at sikre at produkter med dobbelt anvendelse ikke anvendes til kritiske formål...” (L158 §1 stk. 1). Et underliggende præmis er her, at det er rigsmyndigheden og derigennem den danske administration, der skal varetage kontrollen og afrapporteringen til internationale instanser og godkende de lande og multinationale selskaber, der søger om tilladelse til udvindingen. Fordi Danmark repræsenterer rigsfællesskabet udadtil, er det også Danmark der har ansvaret for at sikre Grønland, så Grønland har frihed til at udnytte de råstoffer, der findes i undergrunden

Nøgleordene kontrol, sikkerhed(spolitik), risiko, forpligtelser, terrorisme og stabilitet retfærdiggøres af, at det til gengæld giver 'friheden' til det grønlandske selvstyre, til at kunne udnytte undergrunden, som det tidligere nævnte citat af Kasper Roug udtrykker. Frihed bliver sat overfor sikkerhed, som en konsekvens af de foranstaltninger, den omtalte kontrol medbringer. Altså fremkommer et klassisk tema indenfor de moderne styringsrationaler i guvernementaliteten, hvor staten 'konsumerer frihed' som begrundelse for intervention (Kristensen og Hermann 2009: 814). I modsætning til mere prekære balanceøvelser i forhold til at intervenere i sundhedssystemet og biopolitisk styring, som staten også foretager sig, er der her tale om en mere klassisk geopolitisk problemstilling: Hvis vi, i Danmark, ikke sikrer og kontrollerer råstofferne i Grønland, falder uran i hænderne på 'de farlige' der eventuelt anvender det, til endnu ikke fremkommet 'uran terrorisme'. Uran udgør en ”risiko for den internationale fred” (L158 s. 6, 8, 11, 16, 24 og L155 s. 10), og for at omgå den risiko, indsættes der diverse sikkerhedskontroller. Fordi råstofferne, her primært uran, italesættes som dobbeltanvendelige produkter, der har mulighed for at være fredeligt, men har risiko for at være farligt, kan disse kontrolsystemer oprettes. Her italesættes uran som et binært produkt med fredelige eller militære udnyttelsesmuligheder. Den mest udbredte diskurs, siger således, at de

højeste internationale standarder kan medføre at uranudvinding i Grønland ikke er dårligt, mens politikere som Enhedslistens Christian Juhl stiller spørgsmålet til næsten alle politikere under førstebehandlinger af L155 og L158 om, hvorvidt uran overhovedet kan være fredeligt, og udfordrer altså den forestilling. Italesættelsen af dobbeltanvendelige produkter er ikke et dansk fænomen, tværtimod optræder den i diverse både nationale og internationale programmer⁹.

Styring gennem sikkerhed er også en problematik Foucault kommer ind på i sin teoriudvikling og en af de vigtigere styringsrationaler og praktiske værktøjer for regeringen i moderne tid (Bacchi 2009: 157). I mødet med italesættelsen af sikkerhed og sikkerhedsforanstaltninger, er det relevant at spørge til hvad det betyder at være sikker eller at gøre folk sikre og desuden hvem der sikres – altså hvilken befolkningsdefinition, som jeg tidligere har refereret til indenfor guvernementaliteten, bliver sikret. Her er sikkerhed næsten udelukkende sat i forbindelse med kontrol. Sikkerhed forekommer altså gennem kontrol med udvinding, handel og eksport. Sikkerhedskontrollen gør både, at Kongeriget lever op til sine internationale forpligtigelser, og at den internationale fred ikke forstyrres. Dermed er der ikke kun tale om en sikring af grønlændere og danskere, men om at sikre hele verdensbefolkningens fred. Blandt andet skrives der i bilaget til L158: ”Gennem eksportkontrol med dual-use produkter sikres således, at dual-use produkter ikke medvirker til kritiske formål...eller eksporteres til lande, der udgør en risiko for den internationale fred, sikkerhed og stabilitet” (L158 s. 16). Sikkerheden opnås gennem kontrol, og den sikrer altså, at den internationale fred ikke forstyrres.

Staten afgrænser selv, via regeringstaktikkerne (der som tidligere nævnt blandt andet beror på problematisering) hvad der angår den. Det vil sige at folketingets indblanding i udvinding af uran er bestemt af folketinget og regeringen – deres ret til styring er bestemt af dem selv. Det er altså magthaverne selv, der definerer hvad de skal sørge for bliver sikret, og hvad der ikke gør, samt hvordan det foregår. Den skal altså stå til ansvar over for sig selv. Når regeringen derved har bestemmelsesret over den grønlandske sikkerhedspolitik, så er det fordi den selv har bestemt, at den skal have det. Der er altså tale om en cirkel logik, hvor regerings indblanding legitimeres af den selv.

Hvilke aktører, der udgør en risiko, nævnes ikke (udover Iran en enkelt gang under førstebehandlingen af L158), men de aktører der *er* ’fredelige’ at handle med nævnes i L158:

⁹ For eksempel i EU, Singapore og Georgien. For mere om dette se: http://www.vertic.org/media/National%20Legislation/Georgia/GE_Export_Control_Dual-Use.pdf, <http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/> og <http://www.customs.gov.sg/businesses/strategic-goods-control/strategic-goods-control-list/list-of-dual-use-goods>

”Det er forbudt uden for Grønland at yde teknisk bistand...Forbuddet i stk. 1 omfatter ikke: 1) Ydelse af teknisk bistand i EU’s medlemslande eller i følgende lande: Australien, Canada, Japan, Liechtenstein, New Zealand, Norge, Schweiz og USA” (L158 §13 stk. 1 og 4).

De lande der nævnes er mange af de ’klassiske’ vestlige lande. Mange af de gamle kolonimagter (i EU) og USA, der ved afstemningen i 1953 om Danmarks fortsatte suverænitet over Grønland, var varme fortalere for det danske forslag. En stor del af de definitioner der benyttes i L158, er som sagt også taget fra EURATOM, og ændrer sig med definitionerne herfra, hvilket i praksis betyder, at EU har en vis magt over mulighederne for den grønlandske eksport og udvinding af råstoffer. Desuden omhandler den tekniske bistand i § 13 stk 1. våbenudvikling af nukleare eller radioaktive våben – altså et ikke-fredeligt område. Så teknisk bistand til udvikling af militære våben, må godt ydes til de lande ovenfor, selvom det potentielt udfordrer den internationale fred.

Nærmere bestemt er der især tale om Kvanefjeldet i Sydgrønland, som indeholder en af verdens største forekomster af sjældne jordarter jævnfør det australske udvindingsfirma Greenland Minerals and Energy A/S (Greenland Minerals and Energy LTD, Rare Earth Elements at Kvanefjeld). Et område der igennem mange år har været observeret af både multinationale mineselskaber og den danske stat. Som jeg var inde på tidligere forudsagde Jørgen Viemose og Peter Friis allerede i 1980 hvordan hjemmestyreordningens kompetenceovergivelse til Grønland indenfor råstofområdet ville blive tilbagerullet på grund af en vetoret i form af dansk suverænitet over udenrigs- forsvars- og sikkerhedspolitik. Så når Enhedslistens ordfører spørger til hvor grænsen går mellem råstofkompetence og sikkerhedspolitik og ikke får et svar, er det ikke mærkværdigt. Når det ikke kun er den danske udenrigsminister, men også den danske erhvervs- og vækstminister, kan det blandt andet tolkes som et tegn på, at dansk suverænitet ikke kun dækker udenrigspolitik i dette tilfælde, men også områder, der egentlig er hjemtagne indenfor selvstyrelovgivningen. Spørgsmålet bliver, om det er muligt at adskille sikkerhedspolitik og råstofudvinding, med tanke på de råstoffer, der er at finde i Kvanefjeldet. Når det tillægges at der, som tidligere nævnt, i selvstyrelovgivning er besluttet, at halvdelen af de penge der tjenes på råstoffer, skal gå til at betale af på det årlige bloktilskud, Danmark yder Grønland, bliver det klart, at der udover geopolitiske interesser, også findes direkte økonomiske interesser for Danmark i den grønlandske undergrund, det fremgår af selvstyrelovgivningens paragraf otte.

Det at uran konstrueres som et dual-use produkt legitimerer altså dansk intervention i en grønlandsk hjemtagen kompetence over råstoffer og samarbejde med internationale organer og

6.4 SAMMENSMELTNINGER OG MODSTAND

Som tidligere skrevet er diskurser og narrativer ikke homogene, men multiple, komplekse og ofte selvmodsigende. I dette afsnit samler jeg op på de tre hovedtemaer og undersøger overlap og modsigelser. Derudover kommer jeg med eksempler på modstand, primært i form af argumenter og italesættelser fra politikerne Christian Juhl og Aaja Chemnitz Larsen, der repræsenterer oppositionen til det herskende narrativ, jeg har beskrevet i analysen.

Overordnet set er problemet L155 og L158 løser anset som værende en administrativ ramme, der ikke er politisk. Der bliver altså ikke taget stilling til uranudvinding, menes der. Det udsagn modsiger Aaja Chemnitz Larsen under førstebehandlingen af L158 når hun siger at: *”Det danske folketing kommer til at støtte op om grønlandsk uranudvinding med millioner af kroner årligt, det må da siges at man har et ansvar”* (23:05). Samme holdning udtrykker Christian Juhl, der som den eneste italesætter Grønlands ikkeeksisterende selvstændighed:

”Hvis Grønland vil føre deres egen eller Danmarks udenrigspolitik, så er en forudsætning at man tager en afstemning og bliver selvstændig. Det ville jeg stemme for. Det ville være rigtig, rigtig godt for grønlænderne, den dag Grønland har mulighed for at blive en selvstændig nation... Fordi vi har det forhold mellem Grønland og Danmark, som vi har i øjeblikket, som er et sted midt imellem koloni og selvstændighed, så er det jo sådan at vi skal tage en beslutning. Det er ikke Grønlands ansvar, det er dansk sikkerhedspolitik. I tager stilling når i stemmer”. (Minuttal)

Når den politiske beslutning usynliggøres, og de valg der er truffet i udarbejdelsen af lovforslagene ikke synliggøres, bliver magtforholdet usynliggjort. Selvstyret anses som en selvfølge, uden en kolonial fortid, og italesættes nogle gange som en ligeværdig del af rigsfællesskabet, for andre gange at italesættes som en adskilt aktør, eller blot et geografisk område med råstoffer. Grønland er altså både og. En hybriditet, som det ofte forekommer i postkoloniale lande, som jeg har citeret Homi Bhabha for at argumentere for.

Den koloniale relation er usynlig i debatten, det faktum at Danmark har interesser i den grønlandske undergrund kommer heller ikke frem, og den potentielle tilbagerulning af kompetencer, som især L158 indeholder, er heller ikke noget, der diskuteres. Opdelingen mellem det civiliserede, kompetente Danmark, og det naturstyrede, manglende Grønland, ses således stadig i de politiske debatter i dag.

7. KONKLUSIONER

Den danske kolonisering af Grønland har mange lighedstegn med andre koloniale processer. Både i forhold til imperialistiske og kapitalistiske incitament og i konstruktionen af det koloniserede folk. I første omgang er grønlændere blevet set som modsætning til det 'europæerne' (i praksis danskerne) og senere i en postkolonial eller neokolonial relation, som er grønlændere en hybrid, der både er forskellige fra danskere men også det samme, når der vel og mærke er tale om rigsfællesskabet eller kongeriget. Selvom relationen på mange måde er en klassisk fortælling om en postkolonial relation, er der i Danmark en selvforståelse af, at vi har været særlig human som kolonimagt, og diskussionen og genbehandlingen af fortiden udebliver som konsekvens, både generelt, men især også i diskussion om dansk magt i Grønland. I stedet bliver diskussionerne af L155 og L158 afpolitiseret og italesættes både som naturlige følger af den grønlandske ophævelse af nultolerance og som en hjælpende hånd. Her bliver Grønland altså igen konstitueret som det underlegne land i relationen, og Danmark vedbliver sin magtposition, der stammer fra en 250 år gammel kolonisering. Derudover bliver der sat lighedstegn mellem Danmark og Kongeriget Danmark i internationalt regi, på trods af at de to juridiske betegnelser dækker over forskellige områder og de grønlandske (og færøske) interesser bliver usynliggjorte.

Den danske magt over Grønland legitimeres også igennem et sikkerhedspolitisk behov, som er et hovedværktøj inden for den guvernementale styringspraksis. Den danske regering bestemmer selv hvor meget den skal intervenere, og undersøger altså selv 'empirisk' hvad den skal blande sig i eller ej. På den måde er den danske magt over Grønland igen blevet naturliggjort, og den grønlandske selvstændighed kan først opnås når bloktilskuddet er tilbagebetalt, som markedets veridiktio foreskriver.

På trods af den udbredte afpolitiseret af forholdet findes der en opposition og et narrativ der står i modsætning til det jeg har analyseret i undersøgelsen. Mange spørgsmål står ubesvaret hen og kræver mere dybdegående analyser. For eksempel den postkoloniale relations indvirkning på andre politiske områder, som socialpolitik og ligestillingspolitik. Ligeledes er diskursen om 'respekten' for Grønland kun overfladisk berørt her, men kunne let analyseres dybere.

8. LITTERATURLISTE

8.1 PRAKTISKE TEKSTER

Folketinget, Samling 2015-16, Forhandlinger, Møde nr. 78, Pkt. 14: 1. behandling af L 155 om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale fra Grønland

Folketinget, Samling 2015-16, Forhandlinger, Møde nr. 78, Pkt. 15: 1. behandling af L158 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse fra Grønland:

<http://www.ft.dk/samling/20151/lovforslag/L158/BEH1-78/forhandling.htm#videoPlayerDivAnchor> (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

Folketinget, dokumenter L155 Foreslag til lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale, fremsat af udenrigsminister Kristian Jensen, Samling: 2015-16, http://www.ft.dk/samling/20151/lovforslag/L155/som_fremsat.htm#dok (sidst hentet d. 29. maj 2016)

Folketinget, dokumenter, L158 Foreslag til lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, fremsat af erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen, Samling: 2015-16 http://www.ft.dk/samling/20151/lovforslag/L158/som_fremsat.htm#dok (sidst hentet d. 29. maj 2016)

8.2 BØGER OG VIDENSKABELIGE ARTIKLER

Bacchi, Carol (2009). *Analysing Policy: What's the problem represented to be?* French Forest: Pearson Australia

Fanon, Frantz (2004). *The Wretched of the Earth*, oversat af Richard Philcox, New York: Grove Press

Foucault, Michel (2008). 4. forelæsning, 1. Februar 1978; oversat af Peer F. Bundgård og Carsten Sestoft, I *Sikkerhed, territorium, befolkning: Forelæsninger på Collège de France, 1977-1978*, udgivet af Michel Sennellart, København: Hans Reitzels Forlag, s. 95-123

Foucault, Michel (2009). *Biopolitikens fødsel: Forelæsninger på Collège de France, 1978-1979*, udgivet af Michel Senellart, København: Hans Reitzels Forlag

Gad, Finn (1976). *Grønlands Historie III 1782-1808*, København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck

Jensen, Peter (2012). Danish as Whiteness in Crisis: Emerging Post-Imperial and Development Aid Anxieties, i Loftsdóttir, Kristin og Lars Jensen: *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Region – Exceptionalism, Migrant Others and National Identities*, Surrey: Ashgate, s. 105-117

Kristensen, Jens Erik og Stefan Hermann (2009). Michel Foucaults Studier af Magt og Politiske Rationaler, i Kapersen, Lars Bo og Jørn Loftager: *Klassisk og Moderne Politisk Teori*, København: Hans Reitzels Forlag, s. 797-821

Lindgren, Sven-Åke (2007). Michel Foucault, i Kaspersen, Lars Bo og Heine Andersen: *Klassisk og Moderne Samfundsteori*, København: Hans Reitzels Forlag, s. 326-344

Lomba, Ania (2015). *Colonialism/Postcolonialism*, 3. udgave, New York: Routledge

Luxembourg, Rosa (1972). The Accumulation of Capital – An Anti-Critique, i Luxembourg, Rosa og Nikolai Bukharin: *Imperialism and the Accumulation of Capital*, London: Allen Lane The Penguin Press s. 45-150

Lykke, Nina (2012). *Kønforskning – en guide til feministisk teori, metodologi og skrift*, Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur

Miller, Peter and Nikolas Rose (2008). *Governing the Present: Administrating Economic, Social and Personal Life*, Cambridge: Polity

Mohanty, Chandra Talpade (2003). "Under Western Eyes" Revisited: Feminist Solidarity through Anticapitalist Struggles, i *Signs* 28(2) s. 499-535

Petersen, Finn (1975). *Grønlandssagens behandling i FN 1946-54*, Odense: Odense Universitetsforlag

Petterson, Christina (2012). Colonialism, Racism and Exceptionalism, i Loftsdóttir, Kristin og Lars Jensen: *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Region – Exceptionalism, Migrant Others and National Identities*, Surrey: Ashgate, s. 29-41

Sanyal, Kalyan (2007). *Rethinking Capitalist Development: Primitive Accumulation, Governmentality & Post-Colonial Capitalism*, New Delhi: Routledge

Sløk, Johannes, Erik Lund og Mogens Phil (1973). *De europæiske ideers historie*, København: Gyldendal

Thisted, Kirsten (2004). Hvem går qivittoq?: Kampen om et litterært symbol eller relationen Danmark-Grønland i postkolonial belysning, i *Tidschrift voor Scandinavistiek*, 25(2), s. 133-160

Viemose, Jørgen (1977). *Dansk kolonipolitik i Grønland*, Viborg: Demos

Viemose, Jørgen og Peter Friis (1980). Dansk Imperialisme i Grønland, i Neersø Peter og Henrik Plaschke: *Imperialismen og Den Tredje Verden*, København: Aurora, s. 337-362

8.3 INTERNETSIDER, AVISARTIKLER OG JURIDISKE DOKUMENTER

Aaqqissuisoqarfik/Redaktionen, (16. marts 2016). *URAN Se og hør uranhøringen i Folketinget her*, bragt på knr.gl <http://knr.gl/da/nyheder/se-og-h%C3%B8r-uranh%C3%B8ringen-i-folketinget-her> (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

Europa, EU law, decision making, treaties, pdf, consolidated version of the treaty establishing the european atomic energy community/consolidated version http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/pdf/consolidated_version_of_the_treaty_establishing_the_european_atomic_energy_community/consolidated_version_of_the_treaty_establishing_the_european_atomic_energy_community_da.pdf (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

Greenland Minerals and Energy LTD, Rare Earth Elements, Rare Earth Elements at Kvanefjeld <http://www.ggg.gl/rare-earth-elements/rare-earth-elements-at-kvanefjeld/> (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

IAEA, publications, documents, infcir3, 1973, infcir176a1 <https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infcir3/1973/infcir176a1.pdf> (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

Kjærgaard, Thorkild (11. Februar 2015). *Kolonitiden er et historisk falsum*, bragt i Jyllandsposten <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE7436825/Kolonitiden-er-et-historisk-falsum> (sidst besøgt d. 28. maj 2016)

Naalakkersuisut, og udenrigsministeriet (2015). *Aftale mellem den danske regering og Naalakkersuisut vedrørende de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold, der knytter sig til udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer i Grønland*. <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Erhverv/DK/1underskrevet%20aftale%20vedrørende%20de%20srlige%20udenrigs%20forsvars%20og%20sikkerhedspolitiske%20forhold%20knyttet%20til%20udvinding%20og%20eksport%20af%20uran.pdf> (sidst besøgt d. 29. maj 2016).

Naalakkersuisut, og udenrigsministeriet (2013). *Rapport om udvinding af eksport af uran- Arbejdsgruppen om konsekvenserne af ophævelse af nul-tolerancepolitikken*. http://www.stm.dk/multimedia/Rapport_om_udvinding_og_eksport_af_uran.pdf (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

Statsministeriet, Ressortopgaver, Rigsfællesskabet, Grønland, http://www.stm.dk/_a_2566.html (sidst besøgt d. 28. maj 2016).

Statsministeriet, Ressortopgaver, Rigsfællesskabet, Grønland, Selvstyreloven <http://www.stm.dk/multimedia/selvstyreloven.pdf> (sidst besøgt d. 29. maj 2016)

Udenrigsministeriet, Udenrigspolitik, lande og regioner, Rigsfællesskabet

<http://um.dk/da/udenrigspolitik/lande-og-regioner/norden/rigsfaellesskabet> (sidst besøgt d. 28. maj 2016)

Voller, Louise (17. marts 2008). *Grønland vil fortsætte med at være afhængig af Danmark i årtier*, bragt i Information <https://www.information.dk/indland/2008/03/groenland-fortsaette-vaere-afhaengig-danmark-aartier> (senest besøgt d. 25. maj 2016)

9. APPENDIKS

- L155
- L158
- SELVSTYRELOVEN

Fremsat den 30. marts 2016 af udenrigsministeren (Kristian Jensen)

Forslag

til

Lov for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale

Kapitel 1

Formål og definitioner m.v.

§ 1. Formålet med loven er at sikre, at nukleart materiale fra Grønland udnyttes til fredelige formål, og at Kongeriget Danmark overholder sine internationale sikkerhedskontrolforpligtelser.

§ 2. I denne lov forstås ved:

1. Nukleart materiale: Malm, udgangsmateriale eller specielt fissilt materiale.
2. Malm: Enhver malm, der i fastsatte gennemsnitskoncentrationer, jf. stk. 2, indeholder stoffer, som gør det muligt ved kemiske og fysiske behandlinger at fremstille udgangsmateriale.
3. Udgangsmateriale:
 - a) Uran, som indeholder den isotopsammensætning, der forefindes i naturen,
 - b) uran, hvis indhold af uran 235 er mindre end det normale,
 - c) thorium,
 - d) ethvert af de forannævnte materialer i form af metal, legeringer, kemiske forbindelser eller koncentrat, og
 - e) ethvert andet materiale, der indeholder et eller flere af ovennævnte materialer i fastsatte koncentrationer, jf. stk. 2.
4. Specielt fissilt materiale:
 - a) Plutonium 239,
 - b) uran 233,
 - c) uran beriget med uran 235 eller 233,
 - d) ethvert produkt indeholdende et eller flere af ovennævnte isotoper, og
 - e) andre fissile materialer som fastsat efter stk. 2.
5. Anlæg: Reaktor, kritisk anlæg, omdannelsesanlæg, fabriktionsanlæg, oparbejdningsanlæg, isotopadskillesanlæg, særskilt oplagringsanlæg, anlæg til behandling eller oplagring af affald og alle andre lokaliteter,

hvor udgangsmateriale eller specielt fissilt materiale normalt benyttes.

6. Den nukleare brændselscyklus: Alle aktiviteter i forbindelse med produktion af atomenergi fra brydning af malm over etablering og drift til nedlæggelse af kernekraftværker og slutdeponering af det radioaktive affald.

Stk. 2. Udenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om de i stk. 1, nr. 2, anførte gennemsnitskoncentrationer, de i stk. 1, nr. 3, litra e, anførte koncentrationer, og de i stk. 1, nr. 4, litra e, anførte andre fissile materialer svarende til det, der er fastsat i medfør af Euratom-traktatens artikel 197.

§ 3. Udenrigsministeren er som myndighed for sikkerhedskontrol i Kongeriget Danmark ansvarlig for efterlevelse af kongerigets internationale sikkerhedskontrolforpligtelser.

Stk. 2. Beredskabsstyrelsen varetager opgaver vedrørende sikkerhedskontrol, herunder træffer afgørelser om særlige kontrolbestemmelser, udøver tilsyn og kontrol med overholdelse af sikkerhedskontrolforpligtelser og foretager sikkerhedskontrolinspektioner, jf. §§ 4-6 og 8.

Stk. 3. Udenrigsministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut bemyndige Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel til at bistå Beredskabsstyrelsen med at modtage anmeldelse efter § 4, stk. 1-4, og indberetning efter § 4, stk. 5, at modtage rapportering og regnskab efter § 5, stk. 1-3, at fremsende afgørelser efter § 6, stk. 1, samt at udføre opgaver angående tilsyn og kontrol efter § 8, stk. 1, 3 og 4.

Kapitel 2

Anmeldelsespligt m.v.

§ 4. Den, der etablerer eller driver et anlæg, hvor nukleart materiale kan udnyttes, er omfattet af sikkerhedskontrol og skal foretage anmeldelse af grundlæggende tekniske data for anlægget og om nukleart materiale, der udnyttes på anlægget.

Stk. 2. Den, der herudover besidder nukleart materiale, er omfattet af sikkerhedskontrol og skal foretage anmeldelse herom.

Stk. 3. Den, der udvinder malm, er omfattet af sikkerhedskontrol og skal foretage anmeldelse af grundlæggende tekniske data og oplysninger om malmudvindingen.

Stk. 4. Den, der uden at være omfattet af stk. 1-3 foretager transport eller midlertidig opbevaring af nukleart materiale, er omfattet af sikkerhedskontrol og skal foretage anmeldelse herom.

Stk. 5. Den, der i øvrigt udfører aktiviteter relateret til den nukleare brændselscyklus, hvortil der ikke benyttes nukleart materiale, er omfattet af sikkerhedskontrol og skal foretage indberetning herom.

Stk. 6. Den, der besidder slutprodukter, som udnyttes til ikke-nukleare formål, og hvori der indgår nukleart materiale, som i praksis ikke kan genvindes, er ikke omfattet af sikkerhedskontrol og skal ikke foretage anmeldelse.

Stk. 7. Anmeldelse efter stk. 1-4 og indberetning efter stk. 5 skal ske til Beredskabsstyrelsen, jf. dog § 3, stk. 3.

Stk. 8. Udenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om anmeldelse og indberetning efter stk. 1-5 og om de grundlæggende tekniske data og oplysninger, som skal være omfattet af anmeldelse efter stk. 1-4 og indberetning efter stk. 5. De nærmere fastsatte regler vil skulle svare til relevante regler for sikkerhedskontrol inden for Det Europæiske Atomenergifællesskab med de ændringer, der kan begrundes i grønlandske forhold samt sikre efterlevelse af internationale sikkerhedskontrolforpligtelser.

§ 5. Den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 1, skal have et system med grundlæggende tekniske data og oplysninger om anlægget, om udnyttelse af nukleart materiale, regnskabs- og driftsoversigter samt om overførsel af nukleart materiale og skal fremsende rapportering og regnskab herfra.

Stk. 2. Den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 2, skal have et regnskabs- og kontrolsystem for nukleart materiale og skal fremsende rapportering og regnskab herfra.

Stk. 3. Den, der har anmeldelsespligt efter § 4, stk. 3, skal have et system med grundlæggende tekniske data og oplysninger om malmudvindingen samt om overførsel af malm og skal fremsende rapportering og regnskab herfra.

Stk. 4. Rapportering og regnskab efter stk. 1-3 skal ske til Beredskabsstyrelsen, jf. dog § 3, stk. 3.

Stk. 5. Udenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler, der svarer til relevante regler for sikkerhedskontrol inden for Det Europæiske Atomenergifællesskab med de ændringer, der kan begrundes i grønlandske forhold, om

- 1) de systemer og de grundlæggende tekniske data og oplysninger, som efter stk. 1-3 skal være indeholdt i disse,
- 2) det målesystem, som skal danne grundlag for regnskaber efter stk. 1-3,
- 3) de oplysninger om overførsler og forsendelser, som skal være indeholdt i systemer efter stk. 1-3,
- 4) fremsendelse af rapportering og regnskaber m.v. efter stk. 1-3, herunder om form, indhold og hyppighed, og

- 5) krav til den forudgående anmeldelse efter stk. 1-3 af overførsler af nukleart materiale og forsendelser af malm.

§ 6. På baggrund af anmeldelse og indberetning efter § 4, stk. 1-5, og på baggrund af eventuelle oplysninger, der er meddelt i henhold til forskrifter, der er fastsat i medfør af § 4, stk. 8, og § 5, stk. 5, træffer Beredskabsstyrelsen afgørelse om særlige kontrolbestemmelser over for den pågældende.

Stk. 2. Beredskabsstyrelsens afgørelse efter stk. 1 kan påklages til udenrigsministeren for så vidt angår retlige spørgsmål.

§ 7. Udenrigsministeren kan bemyndige Beredskabsstyrelsen til at fastsætte regler i medfør af § 2, stk. 2, § 4, stk. 8, og § 5, stk. 5.

Kapitel 3

Tilsyn og kontrol

§ 8. Beredskabsstyrelsen fører tilsyn med overholdelse af sikkerhedskontrolforpligtelser, der følger af denne lov eller forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov, og afgørelser efter § 6, stk. 1 om særlige kontrolbestemmelser.

Stk. 2. Den, der er omfattet af § 4, skal på forlangende meddele enhver oplysning, der er af betydning for varetagelse af tilsyn med overholdelse af sikkerhedskontrolforpligtelserne, til Beredskabsstyrelsen.

Stk. 3. Beredskabsstyrelsen har til enhver tid uden retskendelse mod behørig legitimation adgang til

- 1) lokaliteter, materialer og udstyr, der er omfattet af sikkerhedskontrol efter denne lov eller forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov,
- 2) andre lokaliteter og informationer, der angår anlæg, materialer, udstyr eller aktiviteter, der er omfattet af sikkerhedskontrol efter denne lov eller forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov, og
- 3) øvrige lokaliteter, når det følger af Kongeriget Danmarks internationale sikkerhedskontrolforpligtelser eller er en forudsætning for, at Kongeriget Danmark kan overholde disse.

Stk. 4. Beredskabsstyrelsen kan i forbindelse med adgang efter stk. 3 udføre de fornødne kontrolforanstaltninger, herunder foretage målinger og udtage prøver, af hensyn til at sikre overholdelse af sikkerhedskontrolforpligtelser efter denne lov og forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov, og særlige kontrolbestemmelser, der er fastsat efter § 6, stk. 1.

Stk. 5. Beredskabsstyrelsen kan meddele den, der er underlagt sikkerhedskontrol efter denne lov, de pålæg, som er fornødne til at sikre overholdelsen af sikkerhedskontrolforpligtelser, der gælder efter denne lov eller forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov, og de særlige kontrolbestemmelser, der er fastsat efter § 6, stk. 1.

Stk. 6. Beredskabsstyrelsen kan i helt særlige tilfælde forlange, at brug af anlæg omfattet af § 4, stk. 1, standses samt helt eller delvis inddrage eller sætte nukleart materiale, der indgår i anlægget, under administration, indtil der er taget

stilling til, under hvilke sikkerhedskontrolbetingelser brug af anlægget kan genoptages. Tilsvarende gælder for den udvinding af malm, som er omfattet af § 4, stk. 3. Desuden kan Beredskabsstyrelsen helt eller delvis inddrage eller sætte nukleart materiale, som er omfattet af § 4, stk. 2, under administration.

Stk. 7. Beredskabsstyrelsen skal i videst muligt omfang orientere grønlandske myndigheder forud for, at der træffes afgørelser efter stk. 5 og 6.

Stk. 8. Beredskabsstyrelsen kan bemyndige danske myndigheder til på styrelsens vegne at udføre opgaver angående tilsyn og kontrol efter stk. 1, 3 og 4 med henblik på, at inspektører fra IAEA kan ledsage disse, jf. § 9.

Stk. 9. Beredskabsstyrelsens afgørelser efter stk. 5 og 6 kan påklages til udenrigsministeren.

Stk. 10. Udenrigsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren nærmere regler om Beredskabsstyrelsens udøvelse af tilsyn.

§ 9. Inspektører fra IAEA kan til enhver tid ledsage Beredskabsstyrelsen eller en myndighed bemyndiget efter § 3, stk. 3, eller § 8, stk. 8, i forbindelse med udførelse af tilsyns- og kontrolopgaver efter denne lov og forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov.

Kapitel 4

Mellemstatslige modtagerstatsaftaler

§ 10. Ved en international overførsel af nukleart materiale udvundet i Grønland skal der være indgået en mellemstatslig aftale mellem udenrigsministeren på vegne af Kongeriget Danmark og det pågældende land herom.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan udenrigsministeren beslutte, at der kan ske international overførsel af mindre mængder nukleart materiale udvundet i Grønland, uden at der er indgået en mellemstatslig aftale herom.

Stk. 3. Udenrigsministeren kan bemyndige Beredskabsstyrelsen til at træffe beslutning efter stk. 2.

Kapitel 5

Foranstaltninger

§ 11. Foranstaltninger efter kriminallov for Grønland idømmes den, som

- 1) undlader at overholde sikkerhedskontrolforpligtelser, der følger af denne lov eller forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov, eller særlige kontrolbestemmelser, der er fastsat efter § 6, stk. 1,
- 2) meddeler urigtige eller vildledende oplysninger til eller fortier oplysninger over for tilsynsmyndigheden, jf. § 8, stk. 2,
- 3) undlader at give adgang til inspektioner og gennemførelse af de fornødne kontrolforanstaltninger, jf. § 8, stk. 3 og 4, eller
- 4) undlader at efterkomme pålæg m.v., som er meddelt til den pågældende efter denne lov, jf. § 8, stk. 5 og 6, eller efter forskrifter, der er fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 2. I forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan der fastsættes foranstaltning for den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder bestemmelserne i forskrifterne.

§ 12. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kapitel 5 i kriminallov for Grønland.

§ 13. Retten i Grønland er 1. instans i sager om overtrædelse af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør af denne lov.

Kapitel 6

Ikrafttrædelse

§ 14. Loven træder i kraft den 1. juli 2016.

Fremsat den 30. marts 2016 af erhvervs- og vækstministeren (Troels Lund Poulsen)

Forslag

til

Lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse

Kapitel 1

Formål og definitioner

§ 1. Formålet med loven er at sikre, at produkter med dobbelt anvendelse ikke anvendes til kritiske formål, og at Kongeriget Danmark overholder sine internationale forpligtelser i forbindelse med eksport af produkter med dobbelt anvendelse fra Grønland.

§ 2. I denne lov forstås ved:

- 1) Produkter med dobbelt anvendelse: Produkter, herunder software og teknologi, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, samt alle produkter, der kan anvendes både til ikke-eksplosive formål og til på enhver måde at fremme fabrikation af nukleare våben eller andre nukleare sprængladninger.
- 2) Udførsel: En procedure, hvor produkter udføres fra Grønland under krav om udførselsangivelse, eller hvor der sker overførsel af software eller teknologi ved hjælp af elektroniske medier, herunder elektronisk post, telefon, telefax, lagring på servere, eller et hvilket som helst andet elektronisk medium til et bestemmelsessted uden for Grønland.
- 3) Eksportør:
 - a) En fysisk eller juridisk person eller et partnerskab for hvis regning der foretages udførselsangivelse, dvs. den person, der på det tidspunkt, hvor angivelsen antages, har kontrakten med modtageren uden for Grønland, og som har beføjelse til at beslutte, at produktet skal sendes ud af Grønland. Hvis ikke der er indgået en udførselskontrakt, eller hvis indehaveren af kontrakten ikke handler for egen regning, betragtes den person, som har beføjelse til at beslutte, at produktet skal udføres fra Grønland, som eksportør, eller
 - b) en fysisk eller juridisk person eller et partnerskab, der beslutter at overføre eller stille software til rådighed ved hjælp af elektroniske medier, herunder elektronisk post, telefon, telefax, eller et hvilket som helst andet elektronisk medium til et bestemmelsessted uden for Grønland.
- 4) Udførselsangivelse: Den handling, ved hvilken en person i behørig form og efter de foreskrevne regler tilkendegiver at ville angive et produkt med dobbelt anvendelse til toldproceduren for udførsel.
- 5) Mæglervirksomhed: Forhandling eller tilrettelæggelse af transaktioner med henblik på køb, salg eller levering af produkter med dobbelt anvendelse fra et land uden for Grønland til et andet land uden for Grønland, eller salg eller køb af produkter med dobbelt anvendelse, der befinder sig i lande uden for Grønland med henblik på overførsel til et andet land uden for Grønland.
- 6) Mægler: En fysisk eller juridisk person eller et partnerskab, der er hjemmehørende i Grønland, og som leverer tjenester i form af mæglervirksomhed fra Grønland.
- 7) Individuel udførselstilladelse: En tilladelse, der udstedes til en bestemt eksportør for udførsel til en enkelt slutbruger (endelig modtager) eller modtager uden for Grønland, og som gælder for et eller flere produkter med dobbelt anvendelse.
- 8) Global udførselstilladelse: En tilladelse, der udstedes til en bestemt eksportør for en type eller kategori af produkter med dobbelt anvendelse, som kan være gyldig for udførsel til en eller flere angivne slutbrugere og/eller i et eller flere angivne lande.
- 9) Militær liste: Den Europæiske Unions fælles liste over militært udstyr.
- 10) Nukleart materiale: Malm, udgangsmateriale eller specielt fissilt materiale.
- 11) Malm: Enhver malm, der i fastsatte gennemsnitskoncentrationer, jf. § 3, stk. 4, indeholder stoffer, som gør det muligt ved kemiske og fysiske behandlinger at fremstille udgangsmateriale.

- 12) Udgangsmateriale:
- Uran, som indeholder den isotopsammensætning, der forefindes i naturen,
 - uran, hvis indhold af uran 235 er mindre end det normale,
 - thorium,
 - ethvert af de forannævnte materialer i form af metal, legeringer, kemiske forbindelser eller koncentreter, og
 - ethvert andet materiale, der indeholder et eller flere af ovennævnte materialer i fastsatte koncentrationer.
- 13) Specielt fissilt materiale:
- Plutonium 239,
 - uran 233,
 - uran beriget med uran 235 eller 233,
 - ethvert andet materiale indeholdende et eller flere af ovennævnte isotoper, og
 - andre fissile materialer.

Stk. 2. Definitioner, som fastsat i stk. 1, nr. 12 og 13, svarer til de fastsatte bestemmelser i Den Europæiske Unions liste over produkter med dobbelt anvendelse.

Kapitel 2

Tilladelse til udførsel og mæglervirksomhed

§ 3. Der kræves tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der er opført i kontrollisten.

Stk. 2. Der kræves tilladelse til udførsel af malm i fastsatte gennemsnitskoncentrationer.

Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om en kontrolliste svarende til Den Europæiske Unions liste over produkter med dobbelt anvendelse.

Stk. 4. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om de koncentrationer, der er anført i stk. 2.

§ 4. Der kræves tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført i kontrollisten, hvis eksportøren af eksportkontrolmyndigheden er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvist er eller kan være bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben.

Stk. 2. Der kræves tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført i kontrollisten, hvis køberlandet eller bestemmelseslandet er genstand for en våbenembargo i henhold til internationalt vedtagne regler, bestemmelser eller beslutninger herom, som Kongeriget Danmark er forpligtet til at overholde, herunder en afgørelse eller en fælles holdning vedtaget af Rådet for den Europæiske Union, en afgørelse truffet af Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) eller en våbenembargo i henhold til en bindende resolution fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd, og hvis eksportøren af eksportkontrolmyndigheden er blevet gjort bekendt med, at de pågældende

produkter helt eller delvist er eller kan være bestemt til militær endelig anvendelse, jf. stk. 3.

Stk. 3. Ved militær endelig anvendelse forstås i stk. 2:

- Inkorporering i militære produkter, der er opført på den militære liste,
- anvendelse af fremstillings-, afprøvnings- eller analyseudstyr og komponenter hertil til udvikling, fremstilling eller vedligeholdelse af militære produkter, der er opført på den militære liste, eller
- anvendelse af ufærdige produkter på et anlæg til fremstilling af militære produkter, der er opført på den militære liste.

Stk. 4. Der kræves tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført i kontrollisten, hvis eksportøren af eksportkontrolmyndigheden er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvist er eller kan være bestemt til anvendelse som dele eller komponenter i militære produkter, der er opført på den militære liste, og som er blevet udført fra Grønland uden tilladelse eller under tilsidesættelse af en tilladelse, givet i medfør af denne lov.

Stk. 5. Hvis en eksportør har kendskab til, at produkter med dobbelt anvendelse, som eksportøren agter at udføre, og som ikke er opført i kontrollisten, helt eller delvist er bestemt til en af de i stk. 1 eller 2 nævnte anvendelser, skal eksportøren meddele dette til eksportkontrolmyndigheden, der afgør, om der kræves tilladelse til udførslen.

§ 5. Der kræves tilladelse til mæglervirksomhed i forbindelse med produkter med dobbelt anvendelse, der er opført i kontrollisten, hvis mægleren af eksportkontrolmyndigheden er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvist er eller kan være bestemt til en af de i § 4, stk. 1, omhandlede anvendelser.

Stk. 2. Hvis en mægler har kendskab til, at produkter med dobbelt anvendelse, der er opført i kontrollisten, og som mægleren agter at udføre mæglervirksomhed for, helt eller delvist er bestemt til en af de i § 4, stk. 1, nævnte anvendelser, skal mægleren meddele dette til eksportkontrolmyndigheden, der afgør, om der kræves tilladelse til mæglervirksomheden.

Kapitel 3

Eksportkontrolmyndighed, sagsbehandling m.v.

§ 6. Erhvervsstyrelsen er eksportkontrolmyndighed.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut bemyndige grønlandske myndigheder til at bistå eksportkontrolmyndigheden med at varetage opgaver efter kapitel 2, 3, 5 og 6.

Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut bemyndige Finansdepartementet til at bistå med opgavevaretagelsen efter § 16, stk. 2.

§ 7. Eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse efter §§ 3 og 4. Tilladelsen kan være en individuel eller global udførseltilladelse.

Stk. 2. Eksportøren skal give eksportkontrolmyndigheden alle relevante oplysninger, der kræves til deres ansøgninger efter §§ 3 og 4, for at give eksportkontrolmyndigheden fuldstændige oplysninger om navnlig slutbrugeren, bestemmelseslandet og de endelige anvendelser af det udførte produkt. Tilladelsen kan være betinget af en erklæring om den endelige anvendelse.

Stk. 3. Inden eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse efter stk. 1, skal Departementet for Arbejdsmarked, Erhverv og Handel høres.

§ 8. Eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse om tilladelse eller afslag til mæglervirksomhed til produkter med dobbelt anvendelse efter § 5. Tilladelsen udstedes for en bestemt mængde af produkter, der transporteres mellem to eller flere lande uden for Grønland. Placeringen af produkterne i oprindelseslandet uden for Grønland, slutbrugeren og dennes nøjagtige placering skal klart angives.

Stk. 2. Mægleren skal give eksportkontrolmyndigheden alle de relevante oplysninger, der kræves til ansøgningen om tilladelse til mæglervirksomhed efter § 5, navnlig detaljer om placeringen af produkterne med dobbelt anvendelse i oprindelseslandet uden for Grønland, en klar beskrivelse af produkterne og den pågældende mængde, tredjeparter, der er involveret i transaktionen, det endelige bestemmelsesland, slutbrugeren i dette land og dennes nøjagtige placering.

Stk. 3. Inden eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse efter stk. 1, skal Departementet for Arbejdsmarked, Erhverv og Handel høres.

§ 9. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte nærmere regler om administrationen af eksportkontrolreglerne, herunder om formkrav til ansøgninger om tilladelser efter §§ 7 og 8, gyldighed af tilladelser og vilkår for benyttelse af tilladelser m.v.

§ 10. Når eksportkontrolmyndigheden afgør, om der skal udstedes en individuel eller global udførselstilladelse efter § 7, stk. 1, eller en tilladelse til mæglervirksomhed efter § 8, stk. 1, skal myndigheden tage hensyn til alle relevante betragtninger, herunder:

- 1) De forpligtelser og tilsagn, som Kongeriget Danmark har indgået som medlemmer i relevante internationale ikke-spredningsregimer og eksportkontrolregimer eller ved ratifikation af relevante internationale traktater.
- 2) Kongeriget Danmarks forpligtelser i henhold til sanktioner, der er pålagt ved en afgørelse eller en fælles holdning vedtaget af Rådet for den Europæiske Union, ved en afgørelse truffet af OSCE eller ved en bindende resolution fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd.
- 3) Kongeriget Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder hensyn der er omfattet af en fælles holdning fra Rådet for den Europæiske Union om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr.
- 4) Den tiltænkte endelige anvendelse af produktet og faren for omdirigering af produktet.

Stk. 2. Når eksportkontrolmyndigheden behandler en ansøgning om en global udførselstilladelse skal den, udover de

i stk. 1 omhandlede kriterier også tage hensyn til, om eksportøren anvender midler og procedurer, der er egnede og står i rimeligt forhold til formålet, for at sikre, at denne lovs bestemmelser og mål og tilladelsens vilkår og betingelser overholdes.

§ 11. Eksportkontrolmyndigheden kan under hensyn til kriterierne i § 10 annullere, suspendere, ændre eller tilbagekalde en afgørelse om udførselstilladelse eller en tilladelse til mæglervirksomhed.

Stk. 2. Inden eksportkontrolmyndigheden træffer afgørelse efter stk. 1, skal Departementet for Arbejdsmarked, Erhverv og Handel orienteres.

§ 12. Klager over eksportkontrolmyndighedens afgørelser efter denne lov kan indbringes for erhvervs- og vækstministeren.

Kapitel 4

Forbud mod teknisk bistand og transport

§ 13. Det er forbudt uden for Grønland at yde teknisk bistand, jf. stk. 2 og 3, der er bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer, eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben, jf. dog stk. 4.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder kun teknisk bistand vedrørende produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, der er omfattet af denne lov.

Stk. 3. Teknisk bistand omfatter enhver form for bistand i forbindelse med reparation, udvikling, fremstilling, samling, prøvning, vedligeholdelse eller enhver anden form for teknisk service.

Stk. 4. Forbuddet i stk. 1 omfatter ikke:

- 1) Ydelse af teknisk bistand i EU's medlemslande eller i følgende lande: Australien, Canada, Japan, Liechtenstein, New Zealand, Norge, Schweiz og USA.
- 2) Ydelse af teknisk bistand, der har form af overførsel af information, der er frit tilgængelig for offentligheden, eller som vedrører grundforskning.

Stk. 5. Erhvervs- og vækstministeren kan i særlige tilfælde ud fra sikkerhedspolitiske, humanitære eller andre beskyttelsesværdige hensyn dispensere fra forbuddet i stk. 1.

§ 14. Det er forbudt at transportere produkter og teknologi, der er bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der skal fremføre sådanne våben.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 omfatter med de begrænsninger, der følger af kriminallov for Grønland § 4, stk. 2, og §§ 5 og 6 også handlinger foretaget i udlandet.

Stk. 3. Forbuddet i stk. 1 omfatter ikke transporter, der gennemføres uden for Grønland, i det omfang transporten

sker i overensstemmelse med internationale aftaler om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben.

Kapitel 5

Kontrolforanstaltninger

§ 15. Eksportkontrolmyndigheden har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til at foretage kontrolbesøg med henblik på at føre tilsyn med overholdelsen af vilkår fastsat i medfør af § 9 for udstedte tilladelser til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse og mæglervirksomhed. Adgangen efter 1. pkt. omfatter en eksportørs eller mæglers forretningslokaler og øvrige lokaler og transportmidler, der anvendes erhvervsmæssigt, forretningsbøger samt relevante dokumenter, herunder kopi af udførselstilladelsen, handelsdokumenter, såsom fakturaer, laddingsdokumenter, udførselsangivelser og andre transport- og forsendelsesdokumenter i såvel papirform m.v. samt materialer, der opbevares i elektronisk form.

Kapitel 6

Kontrolprocedurer i forbindelse med eksportkontrol

§ 16. Udførselsangivelser for produkter med dobbelt anvendelse skal ske ved udpegede kontrolsteder, som er fastlagt som ansvarlige for behandling af sådanne udførselsangivelser.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren udpeger efter høring af Finansdepartementet kontrolsteder efter stk. 1.

Stk. 3. Eksportøren eller den, der forestår udførslen på eksportørens vegne, skal dokumentere, at der foreligger behørig udførselstilladelse ved gennemførelse af kontrolformaliteterne for udførsel af produkter med dobbelt anvendelse efter stk. 1.

§ 17. Eksportkontrolmyndigheden kan udsætte en udførsel, som er omfattet af udførselstilladelse, i op til 10 arbejdsdage eller på anden måde hindre, at produkter med dobbelt anvendelse, udføres, når den har mistanke om, at:

- 1) der i forbindelse med tilladelsens udstedelse ikke er taget hensyn til relevante oplysninger, eller
- 2) omstændighederne har ændret sig væsentligt siden tilladelsens udstedelse.

Stk. 2. Har eksportkontrolmyndigheden hindret en udførsel efter stk. 1, skal den straks underrette Departementet for Arbejdsmarked, Erhverv og Handel om tilbageholdelsen og årsagen hertil. Beslutter eksportkontrolmyndigheden at opretholde tilladelsen, skal den træffe afgørelse inden for 10 arbejdsdage, hvilket undtagelsesvist kan forlænges til 30 arbejdsdage. Hvis eksportkontrolmyndigheden ikke har truffet afgørelse inden for 10 eller 30 arbejdsdage, frigives produkterne med dobbelt anvendelse straks.

Kapitel 7

Gebyrer

§ 18. For ansøgninger om tilladelse til udførsel af nukleare materialer betales et gebyr, der fastsættes af erhvervs- og vækstministeren.

Stk. 2. Gebyret dækker eksportkontrolmyndighedens omkostninger til behandling af ansøgninger og tilsyn, herunder til etablering og drift af it-systemer, administration forbundet med sagsbehandling af ansøgninger efter stk. 1 samt omkostninger forbundet med kontrolopgaver i Grønland.

Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte nærmere regler om opkrævning af det i stk. 1 nævnte gebyr.

Kapitel 8

Foranstaltninger

§ 19. Den, der til brug for afgørelser i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for en sags afgørelse, idømmes bøde, medmindre anden foranstaltning er forskyldt efter kriminallov for Grønland. Det samme gælder den, der handler i strid med vilkår, der er fastsat i en sådan afgørelse, eller som forsøger herpå.

Stk. 2. Den, der i øvrigt undlader at give oplysninger, der er afkrævet vedkommende i henhold til denne lov eller forskrifter, der er udstedt med hjemmel i loven, idømmes bøde. Det samme gælder den, som afgiver urigtige eller vildledende oplysninger om sådanne forhold, medmindre anden foranstaltning er forskyldt efter kriminallov for Grønland.

Stk. 3. Foranstaltninger efter kriminallov for Grønland idømmes den, der udfører produkter med dobbelt anvendelse uden tilladelse, når en sådan er påkrævet i medfør af denne lovs § 3, stk. 1, eller stk. 2, og de i medfør af denne lov udstedte forskrifter.

Stk. 4. Foranstaltninger efter kriminallov for Grønland idømmes den, som forsætligt eller groft uagtsomt uden tilladelse fra eksportkontrolmyndigheden udfører et produkt med dobbelt anvendelse, som ikke er opført i kontrollisten, når det pågældende produkt helt eller delvis er eller kan være bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben.

Stk. 5. Foranstaltninger efter kriminallov for Grønland idømmes den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder forbuddet i § 13 mod ydelse af teknisk bistand.

Stk. 6. Uanset bestemmelsen i § 4 i kriminallov for Grønland finder loven anvendelse på overtrædelse af denne lovs § 13, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gerningstidspunktet var bosat i Grønland, selvom handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde.

Stk. 7. Foranstaltninger efter kriminallov for Grønland idømmes den, der forsætligt overtræder forbuddet i § 14 mod transport.

Stk. 8. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kapitel 5 i kriminallov for Grønland.

Stk. 9. I forskrifter, der udstedes efter loven, kan der fastsættes foranstaltning i form af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne eller forsøg herpå.

Stk. 10. Ransagning i sager om overtrædelse af forbuddet i § 13, stk. 1, kan ske i overensstemmelse med den grønlandske retsplejelovs regler om ransagning i sager, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse.

§ 20. Retten i Grønland er 1. instans i sager om overtrædelse af denne lov eller forskrifter udstedt i medfør af loven.

Kapitel 9

Ikrafttrædelse

§ 21. Loven træder i kraft den 1. juli 2016.

Lovtidende A

2009

Udgivet den 13. juni 2009

12. juni 2009.

Nr. 473.

Lov om Grønlands Selvstyre

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

I erkendelse af, at det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse, bygger loven på et ønske om at fremme ligestilling og gensidig respekt i partnerskabet mellem Danmark og Grønland. Loven bygger i overensstemmelse hermed på en overenskomst mellem Naalakkersuisut og den danske regering som ligestillede parter.

Kapitel 1

Selvstyrets myndigheder samt domstolene

§ 1. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. Domstole, der bliver oprettet af selvstyret, har den dømmende magt i Grønland inden for samtlige sagsområder. I overensstemmelse hermed er den lovgivende magt hos Inatsisartut, den udøvende magt hos Naalakkersuisut og den dømmende magt hos domstolene.

Kapitel 2

Selvstyrets overtagelse af sagsområder

§ 2. Grønlands Selvstyre kan bestemme, at de sagsområder, der fremgår af lovens bilag, skal overgå til selvstyret.

Stk. 2. I det omfang flere sagsområder er anført under samme litra eller nummer i lovens bilag, skal de pågældende sagsområder overgå til Grønlands Selvstyre på samme tidspunkt, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Grønlands Selvstyre kan bestemme, at en del af de sagsområder, der er anført på liste I, litra b og liste II, nr. 15, 25 og 27 i lovens bilag, skal overgå til selvstyret.

§ 3. Sagsområder, der fremgår af bilagets liste I, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret.

Stk. 2. Sagsområder, der fremgår af bilagets liste II, overgår til Grønlands Selvstyre på tidspunkter, der fastsættes af selvstyret efter forhandling med rigsmyndighederne.

§ 4. Naalakkersuisut og regeringen kan aftale, at sagsområder, der alene vedrører grønlandske anliggender, og som ikke er nævnt i bilaget, kan overtages af Grønlands Selvstyre.

Kapitel 3

Økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten

§ 5. Staten yder Grønlands Selvstyre et årligt tilskud på 3.439,6 mio. kr., jf. dog § 8, stk. 1. Beløbet er angivet i 2009-pris- og -lønniveau.

Stk. 2. Tilskuddet reguleres årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven det pågældende år.

Stk. 3. Tilskuddet udbetales forskudsvis med 1/12 hver måned.

Stk. 4. Finansministeren kan efter aftale med Naalakkersuisut fastsætte regler om ændrede udbetalingsterminer.

§ 6. Sagsområder, der overtages af Grønlands Selvstyre efter §§ 2-4, finansieres fra tidspunktet for overtagelsen af selvstyret.

Stk. 2. Grønlands Selvstyre overtager de reale aktiver, der er direkte forbundet med et sagsområde, der overtages.

§ 7. Indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland tilfalder Grønlands Selvstyre.

Stk. 2. De i stk. 1 angivne indtægter omfatter følgende indtægter:

- 1) Indtægter i henhold til konkrete tilladelser til forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af mineralske råstoffer, dog bortset fra beløb, som betales til dækning af udgifter i Råstofdirektoratets regi.
- 2) Indtægter ved enhver beskatning i Danmark og Grønland af rettighedshavere, for så vidt angår den del af virksomheden, som vedrører mineralske råstoffer i Grønland.
- 3) Indtægter fra grønlandske og danske offentlige myndigheders ejerandele i selskaber m.v., der driver virksomhed på råstofområdet i Grønland.
- 4) Indtægter fra udbytteskat m.v. i Danmark og Grønland vedrørende aktionærer i selskaber, som er rettighedshavere, eller i selskaber, som fuldt ud ejer sådanne selskaber

direkte eller indirekte og skattefrit kan modtage udbytte derfra.

§ 8. Tilfalder der Grønlands Selvstyre indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, jf. § 7, reduceres statens tilskud til selvstyret med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, som i det pågældende år ligger over 75 mio. kr.

Stk. 2. Med virkning fra den 1. januar året efter lovens ikrafttræden reguleres det i stk. 1 nævnte beløb på 75 mio. kr. årligt i overensstemmelse med stigningen i det generelle pris- og lønindeks på finansloven det pågældende år.

Stk. 3. Opgørelse efter stk. 1 sker i det efterfølgende år med henblik på afregning året efter.

§ 9. Ved Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet sikrer regeringen, at der mod betaling ydes rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet.

Stk. 2. Naalakkersuisut og regeringen indgår med virkning fra Grønlands Selvstyres overtagelse af råstofområdet aftale om de i stk. 1 nævnte ydelser.

Stk. 3. Naalakkersuisut kan beslutte at forny den i stk. 2 nævnte aftale i form af flerårige aftaler.

Stk. 4. Ved indgåelse af aftaler efter stk. 2 og 3 stiller regeringen forskning af særlig relevans for råstofefterforskningen i Grønland vederlagsfrit til rådighed for Naalakkersuisut.

§ 10. Reduceres statens tilskud til Grønlands Selvstyre til 0 kr., jf. § 8, indledes der forhandlinger mellem Naalakkersuisut og regeringen om de fremtidige økonomiske relationer mellem Grønlands Selvstyre og staten, herunder om fordeling af indtægter fra råstofaktiviteter i Grønland, om genoptagelse af statens tilskud til Grønlands Selvstyre samt om en fortsættelse af en aftale om de i § 9 nævnte ydelser.

Kapitel 4

Udenrigsanliggender

§ 11. Naalakkersuisut kan handle i mellemfolkelige anliggender som fastsat i dette kapitel og i aftaler med regeringen.

Stk. 2. Regeringen og Naalakkersuisut samarbejder i mellemfolkelige anliggender som fastsat i dette kapitel med henblik på at sikre såvel Grønlands interesser som Kongeriget Danmarks samlede interesser.

Stk. 3. De beføjelser, som gives Naalakkersuisut i dette kapitel, begrænser ikke de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser i mellemfolkelige anliggender, idet udenrigs- og sikkerhedspolitik er rigs-anliggender.

§ 12. Naalakkersuisut kan med fremmede stater og internationale organisationer forhandle og indgå folkeretlige aftaler på rigets vegne, herunder forvaltningsaftaler, som alene vedrører Grønland og fuldt ud angår overtagne sagsområder.

Stk. 2. Folkeretlige aftaler, der alene vedrører Grønland og Færøerne og fuldt ud angår overtagne sagsområder, kan efter beslutning af såvel Naalakkersuisut som Færøernes landsstyre forhandles og indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening.

Stk. 3. Folkeretlige aftaler, der er indgået efter stk. 1 eller stk. 2, kan opsiges efter de samme bestemmelser.

Stk. 4. Folkeretlige aftaler, som berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt folkeretlige aftaler, som skal gælde for Danmark, eller som forhandles inden for en international organisation, hvoraf Kongeriget Danmark er medlem, forhandles og indgås efter reglerne i § 13.

Stk. 5. Naalakkersuisut underretter regeringen om påtænkte forhandlinger, inden disse påbegyndes, og om forløbet af forhandlingerne, inden folkeretlige aftaler indgås eller opsiges. De nærmere rammer for samarbejdet i henhold til denne bestemmelse fastlægges efter forhandling mellem Naalakkersuisut og regeringen.

Stk. 6. Folkeretlige aftaler efter stk. 1 indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut under betegnelsen:

- 1) Kongeriget Danmark, for så vidt angår Grønland, hvor aftalen fremtræder som indgået mellem stater.
- 2) Naalakkersuisut, hvor aftalen fremtræder som indgået mellem regeringer eller mellem forvaltningsmyndigheder. I så tilfælde henvises i aftalens præambel til nærværende lov som nærmere fastlagt efter stk. 8.

Stk. 7. Folkeretlige aftaler efter stk. 2 indgås på rigets vegne af Naalakkersuisut og Færøernes landsstyre i forening under betegnelsen Kongeriget Danmark, for så vidt angår Færøerne og Grønland.

Stk. 8. Nærmere regler for brugen af betegnelser nævnt i stk. 6 og 7 såvel som andre lignende betegnelser kan fastlægges i medfør af stk. 5.

§ 13. Regeringen underretter Naalakkersuisut forud for indledning af forhandlinger om folkeretlige aftaler, som har særlig betydning for Grønland. Efter begæring af Naalakkersuisut kan der indgås aftale med vedkommende minister, der fastlægger nærmere samarbejdsregler inden for rammerne af denne bestemmelse, herunder en nærmere fastlæggelse af kriterier for, hvornår aftaler skal anses for at have særlig betydning for Grønland.

Stk. 2. I sager, der alene vedrører Grønland, kan regeringen bemyndige Naalakkersuisut til at føre forhandlingerne under medvirken af udenrigstjenesten.

Stk. 3. Aftaler, hvor Danmark og Grønland i fællesskab har været inddraget i forhandlingerne, undertegnes af regeringen, i videst muligt omfang sammen med Naalakkersuisut.

Stk. 4. Folkeretlige aftaler, som har særlig betydning for Grønland, skal inden indgåelse eller opsigelse forelægges Naalakkersuisut til udtalelse. Finder regeringen det nødvendigt at indgå aftalen uden Naalakkersuisuts tilslutning, sker dette i videst muligt omfang uden virkning for Grønland.

§ 14. Hvor internationale organisationer åbner adgang for, at andre enheder end stater og sammenslutninger af stater kan opnå medlemskab i eget navn, kan regeringen efter anmodning fra Naalakkersuisut beslutte at indgive eller støtte en ansøgning herom fra Grønland, hvor dette er foreneligt med Grønlands forfatningsmæssige status.

§ 15. Efter ønske fra Naalakkersuisut ansættes der ved Kongeriget Danmarks udenrigsrepræsentationer repræsentanter for Naalakkersuisut til varetagelse af grønlandske interesser inden for sagsområder, som fuldt ud er overtaget af selvstyret.

Regeringen kan bestemme, at udgifterne herved skal afholdes af Naalakkersuisut.

§ 16. Grønlands Selvstyre er undergivet de forpligtelser, der følger af folkeretlige aftaler og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.

Stk. 2. Foranstaltninger, som selvstyret påtænker at træffe, og hvis iværksættelse er af væsentlig betydning for rigets forhold til udlandet, herunder rigets deltagelse i internationalt samarbejde, forhandles med regeringen inden vedtagelsen.

Kapitel 5

Samarbejde mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne vedrørende love og administrative forskrifter

§ 17. Regeringens forslag til love, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal inden fremsættelsen for Folketinget fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Stk. 2. Regeringen afventer selvstyrets udtalelse inden fremsættelsen for Folketinget af regeringsforslag til love, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland.

Stk. 3. Der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2.

§ 18. Udkast til administrative forskrifter, der omfatter eller vil kunne sættes i kraft for Grønland, skal inden udstedelsen fremsendes til Grønlands Selvstyre til udtalelse.

Stk. 2. Udstedelse af administrative forskrifter, der indeholder bestemmelser, som udelukkende gælder for Grønland eller har særlig betydning for Grønland, afventer selvstyrets udtalelse.

Stk. 3. Der kan fastsættes en frist for afgivelse af udtalelser omfattet af stk. 2.

Kapitel 6

Tvistløsning

§ 19. Opstår der mellem Grønlands Selvstyre og rigsmyndighederne tvivlsspørgsmål om selvstyrets kompetence i forhold til rigsmyndighederne, kan regeringen eller Naalakkersuisut beslutte at forelægge spørgsmålet for et nævn, der består af 2 medlemmer, der udpeges af den danske regering, 2 medlemmer, der udpeges af Naalakkersuisut, samt 3 af Højesterets præsident udpegede højesteretsdommere, af hvilke den ene udpeges som formand.

Stk. 2. Er de 4 medlemmer, der er udpeget af regeringen og Naalakkersuisut, enige, er sagen endelig afgjort. I modsat fald afgøres sagen af de 3 højesteretsdommere.

Stk. 3. Nævnet kan beslutte at suspendere den vedtagelse eller beslutning, som er forelagt nævnet, indtil nævnets afgørelse foreligger.

Kapitel 7

Sprog

§ 20. Det grønlandske sprog er det officielle sprog i Grønland.

Kapitel 8

Grønlands adgang til selvstændighed

§ 21. Beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk.

Stk. 2. Træffes beslutning efter stk. 1, indledes der forhandlinger mellem regeringen og Naalakkersuisut med henblik på gennemførelse af selvstændighed for Grønland.

Stk. 3. En aftale mellem Naalakkersuisut og regeringen om gennemførelse af selvstændighed for Grønland skal indgås med samtykke fra Inatsisartut og skal godkendes ved en folkeafstemning i Grønland. Aftalen skal endvidere indgås med samtykke fra Folketinget.

Stk. 4. Selvstændighed for Grønland indebærer, at Grønland overtager højhedsretten over Grønland.

Kapitel 9

Ikrafttrædelse og overgangsbestemmelser

§ 22. Loven træder i kraft den 21. juni 2009.

§ 23. Lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre ophæves, jf. dog stk. 2

Stk. 2. § 8 i lov om Grønlands hjemmestyre forbliver i kraft, indtil råstofområdet overtages af Grønlands Selvstyre.

Stk. 3. Grønlands Selvstyre har fortsat den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 4 i lov om Grønlands hjemmestyre.

Stk. 4. Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for sagsområder, der er overtaget efter § 5 i lov om Grønlands hjemmestyre.

§ 24. Lov nr. 577 af 24. juni 2005 om Grønlands landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler ophæves.

Stk. 2. Forskrifter udstedt i medfør af loven forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

§ 25. § 22 i lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998, ophæves.

§ 26. Lov om selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 9. februar 1999, ophæves.

§ 27. Lov nr. 502 af 6. juni 2007 om tilskud til Grønlands hjemmestyre for 2008 og 2009 ophæves.

§ 28. Bestemmelser, der gælder for Grønland, forbliver i kraft med de ændringer, der følger af denne lov, indtil de ændres eller ophæves af rette myndighed.

§ 29. Sager, som på tidspunktet for et sagsområdes overgang til Grønlands Selvstyre er under behandling af en dansk myndighed, færdigbehandles af vedkommende grønlandske myndighed, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Vedkommende danske myndighed kan i særlige tilfælde og efter aftale med vedkommende grønlandske myndighed bestemme, at visse nærmere bestemte sager skal færdigbehandles af de danske myndigheder.

Givet på Christiansborg Slot, den 12. juni 2009

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Lars Løkke Rasmussen

Liste I

- a) Arbejdsskadesikring
- b) Resterende områder under sundhedsområdet
- c) Færdselsområdet
- d) Formueretten
- e) Dykkerområdet

Liste II

- 1) Kriminalforsorgen
- 2) Pas
- 3) Politiet og anklagemyndigheden samt de hertil knyttede dele af kriminalretsplejen
- 4) Retsplejen, herunder oprettelse af domstole
- 5) Kriminalretten
- 6) Udlændingeområdet og grænsekontrollen
- 7) Personretten
- 8) Familieretten
- 9) Arveretten
- 10) Advokatvirksomhed
- 11) Våbenområdet
- 12) Radiobaserede maritime nød- og sikkerhedstjenester
- 13) Radiokommunikationsområdet
- 14) Selskabs-, regnskabs- og revisorområdet
- 15) Fødevare- og veterinærområdet
- 16) Luftfart
- 17) Immaterialret
- 18) Ophavsret
- 19) Skibsvrag, vraggoods og dybdeforringelser
- 20) Sikkerhed til søs
- 21) Skibsregistrering og søretlige forhold
- 22) Kortlægning
- 23) Farvandsafmærkning, fyrbelysning og lodsområdet
- 24) Havmiljø
- 25) Finansiell regulering og tilsyn
- 26) Råstofområdet
- 27) Arbejds miljø
- 28) Meteorologi